

Šiame numery

DIDIS KULTŪROS UŽDAVINYS.
ANTANO MACEINOS NAUJA KNYGA APIE
SOVIETINĮ ŽMOGŲ.
JONAS AISTIS APIE BERNARDĄ
BRAZDŽIONĮ.
BERN. BRAZDŽIONIO EILERASČIAI.
ABSURDO TEATRO PARASTĖJE.
MUZIKĖS SALOMĖJOS ČERIEENES
NETEKUS.
ALOYZO BARONO KNYGA MAZIESIEMS.
PORA BRUKSNIŲ APIE C. DEBUSSY.
E. GAPUTYTĖS DARBŲ VIEŠNAGĖ
AMERIKOJE.
NAUJI LEIDINIAI.
KULTŪRINĖ KRONIKA.
MOTERŲ GYVENIMAS.

Didis kultūros uždavinys

Tur būt, visi esame girdėję, kad Vatikano ir kitose Italijos archyvuose tino sukaupta daug rankraščių dokumentų, liečiančių Lietuvos istorijos praeitį nuo karaliaus Mindaugo iki paskutinių laikų. Jie mums labai maži arba ir visai nežinomi. Atėjo laikas juos išrinkti ir išleisti viešumon spausdintų knygų pavidalu, kad jie ten nebaigtų trūnyti ar kokių nors kitu būdu nežūtų.

Šį rūpestį turi ir kitos tautos: vokiečiai, lenkai, prancūzai, ukrainiečiai, latviai. Bet jie nesnaudžia. Jie turi jau išleisdę arba įpusėję leisti savo tautų istorinių šaltinių dokumentinę medžiagą. Vokiečiai turi išleisdę jau per 100 tomų, lenkai — apie 50 tomų, ukrainiečiai katalikai per 50 tomų, latviai keletą tomų. O lietuviai?.. Iki šiol nėra dar išleisdę nė vieno šaltinių tomo (pirmas tomas baigiamas spausdinti). Gal čia Lietuvai liečiančių dokumentų nėra tiek daug, kaip kitų tautų? Priešingai, Lietuvos istorijos šaltinių dokumentacijos yra daugiau negu latvių ir nemažiau negu ukrainiečių. Tai gal lietuviai neturi prityrusių mokslininkų archyvuose slypinčiai medžiagai surasti ir ją išskaityti?

Tiesa, kad senų rankraščių rašymo būdas, jų stilius, išbrūkės ar ištrupėjęs popierius sudaro labai daug sunkumo juos tiksliai išskaityti ir suprasti. Tam tikslui reikalingas specialus pasiruošimas ir, be to, sugebėjimas juos atrasti ir išskaityti. Labai retas kuris iš mūsų tam darbei yra tikęs ir atitinkamai pasiruošęs. Bet vis dėlto galime didžiulius, kad keletą tokių specialistų turime. Jie ne tik Romoje, bet ir kitur mokslininkų tarpe yra žinomi.

Būtent, Gregorianum universiteto profesorius Paulius Rabišauskas, SJ, prel. Paulius Jatulis, kun. Rapolas Krasauskas, kun. Juozas Vaišnora, MIC. Savo patarimais jiems daug padeda žinomas mūsų istorikas, Bonnos universiteto prof. Zenonas Ivinskis.

Prof. P. Rabišauskas ir prel. P. Jatulis yra senų rankraščių dokumentų skaitymui patys stipriausi. Dėl to pirmasis yra pakviestas į Gregorianum universitetą atitinkamo kuro dėstyti, o antrasis — ukrainiečių katalikų redaguoti jų tautos istorijos šaltinius. Jis suredagavo jau aštuonis tomus ir dar turi medžiagos kitiems keturiems tomams, kuriuos jis greitai baigs ruošti.

Prel. P. Jatulis, rinkdamas Ukrainos istorijos šaltinių medžiagą, kartu surinko nemažai ir Lietuvos istorijos šaltiniams leisti medžiagos, nes tos dvi tautos yra tarpiai susiję viena su kita istorinių šaltinių atžvilgiu. Daug tos rūšies dokumentų yra io jau nurašyta, o dalis mikrofilmuose. Jau nurašyta beveik visa bažnytinio proceso dokumentacija, kurios bus trys tomai, ir Medininkų (Žemaičių) viskupio istorinė dokumentacija — du tomai. Toliau seks Vilniaus ir Vverio (Seinu) ir apskritai Lietuvai liečianti dokumentacija, kurios jau nemažai surinkta ar nufilmuota. Žinoma, reikės dar eorokai ją papildyti. Išskaityti ir nurašyti iš to visai neįmanoma eilė tomų, kuriuos dabar tiksliai anskaituoti dar trūksta duomenų. Kaip matome, tik bendros Lietuvos istorijos šaltinių medžiagos susidomėjimas ner dešimt tomų. Prie to pridėkime dar specialių sričių istorijos (Nukelta į 6 psl.)

SOVIETINIS ŽMOGUS PASIGENDA ETIKOS IR GYVENIMO PRASMĖS

Maceina atskleidžia naują galvojimo apraišką Sovietuose

Antanas Maceina, SOWJETISCHE ETHIK UND CHRISTENTUM. Zum Verstaendnis des kommunistischen Menschen. MCMLXIX Ecart Luther-Verlag. Witten.

Filosofinis A. Maceinos žvilgsnis per pastaruosius keliolika metų telkėsi į dvi sritis: religiją ir marksizmą. Marksizmo filosofiją jis dėstė (nuo 1956) Freiburgo ir Muensterio universitetuose. Pastarajame dar dėsto religijos filosofiją ir iš šios srities paskelbė keletą veikalų. Naujasis jo veikalas, skirtas "suprasti sovietiniam žmogui", pavadintas Sovietische Ethik und Christentum, yra kaip tik minėtų dviejų sričių suvestinė. Veikalas atsirado iš paskaitų, skaitytų liuteronų studijų dienose Bochume, papildytas naujausia literatūra ir praėjusį rudenį išleistas Luther-Verlag Wittene.

Idomu, kuria parsme Maceina randa galima kalbėti apie sovietinę etiką, kai patys sovietiniai autoriai, kaip A. Siškin, teigia, jog marksizmo kūrėjai niekad akademiškai nesvarstė etikos klausimo. Marksas tik neigė "buržuazinę etiką". Leninas taip kalbėjo ir rašė, tarsi etikos klausimo komunizmui nebūtų. Pirmosios komunistų partijos programos šio klausimo taip pat nelietė. Pagaliau komunizmo vertintojai, tokie žinomi vardai, kaip G. Fedotov šį sąjūdį vadino nemoralium, R. Trucker — pseudo moralium, o W. Sombert amoralium.

Maceinai tie dalykai buvo žinomi, tačiau jį domino du nauji reiškiniai, iškilę prieš gerą dešimtmetį sovietinėje literatūroje ir komunistų partijos posūkyje. Vienas iš jų buvo staiga atsiradusi "sovietinė etika" ir antras — susidomėjimas gyvenimo prasmės

STASYS YLA

problema. Abu šie dalykai kelia klausimą, ar komunizmas neartėja į krikščionybę, ar jis neieško savo paties gilesnio pagrindimo? Jeigu komunizmas nebeišstverčia be etikos ir gyvenimo prasmės, tai kuriuo požiriu — taktiniu, politiniu, filosofiniu ar pseudo religiniu?

1. KAIP IR KODĖL IŠKILIO ETIKOS REIKALAS KOMUNIZME?

Savo veikale Maceina atkreipia dėmesį, kad etikos klausimu ėmė "sirgti" ne sovietiniai ideologai, o pedagogai. Pirmasis iš jų buvo A. S. Makarenko, dirbęs su palaidais jaunuoliais (beprizorninkais), kurių masės buvo atsiradusios po 1917 m. revoliucijos. Jis įsitikino, kad be etikos negalima išsiversti. Apie tai jis rašė ir 1939 m. viešai Maskvoje iškėlė reikalą kurti bei formuluoti sovietinę etiką. Jo raštai buvo išleisti tik po jo mirties (1946 ir 1949). Po to dar praėjo geras dešimtmetis, kol sovietinė administracija leido žurnalui Voprosy Filosofii rašyti etikos klausimais, o nuo 1951 m. ir filosofijos fakultetuose dėstyti etikos kursą. Pagaliau 1961 m. 22-asis komunistų partijos suvažiavimas, peržiūrėjęs partijos programą, pirmą kartą prabilo apie "etinių komunizmo statybos kodeksą".

A. Maceina pateikia tris priežastis, kodėl komunistams šis klausimas pasidarė svarbus. Viena, įsitikinta, jog neužtenka revoliuciniu keliu keisti išorinę tvarką bei padėti; reikia keisti ir žmogaus galvojimą bei elgseną. Revoliucija turi būti totalinė, atseit

— paliečianti žmogų ir visą žmonių. Antra, etikos prireikė susilietus komunizmui su Azijos tautomis, kurios jautrios dvasinėm ir etinėm vertybėm. Su savo etika sovietai tikisi šiom tautom duot naują pakaitą ir sėkmingiau įveikti jų savitą spiritualizmą. Trečia, primityvioje savo fazėje komunizmas vertėsi įstatymais, administracija, diktatūra, dabar jam prireikė ir motyvacijos.

Šis naujas posūkis kai kam gali sukurti įspūdį, kad komunizmas daro pažangą ir, ko gero, artėja prie krikščionybės. Krikščionybė antikiniam pasauliui pakeisdama žmogų išvidiniu būdu. Tuo tarpu komunizmas keičia tik gyvenimo formas. Komunistinis galvojimas su savo dialektiniu ir istoriniu materializmu neigia spiritualizmą ir aukštesnę žmogiškos buities prasmę. Komunizmui pradinis dalykas yra medžiaga ir gamta, o dvasia ir idėja tik išvestinis, kaip "medžiagos savybė". Panašiai išvestinis dalykas iš socialinės — tikinės tvarkos jam yra ir žmogaus elgsena, ir papročiai, ir dorovė. Keisdamas išorinį gyvenimą, komunizmas tikėjosi pakeisti ir žmogaus sąmonę bei sąžinę. "Racionalus gyvenimo organizavimas yra sąlyga ir doriniam atgimimui" — teigia prancūzų marksistas A. Cornu. Panašiai ir naujoji Rusijos komunistų partijos programa skelbia, jog "naujas žmogus formuojasi, dalyvaudamas komunizmo statyboje". O statyba, technika, industrija yra išorinis, struktūrinis dalykas, ir visa tai yra pirmaeilės, pagrindinės reikšmės reikalas sovietinėje

Prof. dr. Antanas Maceina

Nuotrauka Optiz

komunizmo sistemoje. Dėl to ir kyla klausimas —

2. KUO IR KAIP GRINDZIAMA SOVIETINĖ ETIKA?

Krikščioniškoji etika grindžiama nelygstamąja žmogaus verte. Krikščionybė nesvarbu žmogaus kilmė, padėtis, išsilavinimas, gabumai. Etninis mastas krikščionybėje pastatytas aukščiau teorinių, ekonominių ar techninių vertybių. Pati asmeninė žmogaus būtis neša savyje aukščiausią etinę vertę. Tuo tarpu komunizme pirmoj eilėj stovi klasinis ir ekonominis momentas. Komunistiniams autoriams moralė yra socialinės sąmonės forma. Betgi tokia forma jiems yra ir filosofija,

menas, religija, teisė, politika. Kuo tad moralė išsiskiria iš kitų socialinių sąmonės formų? Į šį klausimą marksistinė literatūra negrą atsakymo.

a. Socialinė sąmonė vietoj sąžinės

Pagal žymiausią sovietinę etiką A. Siškin, moralė sudaro papročiai bei įpročiai, kurie išreiškia apibrėžtus žmonių santykius kasdieniame jų bendravime. Tuos papročius bei įpročius betgi nustato visuomenė arba visuomenės susikuria tam tikrą sąmonės formą žmonių bendravimui. Čia ir slypi marksistinės etikos ribotumas. Žmogus turi vadovautis socialine sąmone vietoj sąžinės. Jis turi remtis normatyviniais nurodymais, kurie išplaukia iš visuomenės. Tuo tarpu visuomenės sąmonė, pagal marksizmą, yra įtaikojama ir apsprendžiama ekonominio gyvenimo, tiksliau sakant — ekonominės produkcijos formos. A. Siškinas teigia, kad "dorinių žmogaus pažiūrų šaltiniai yra ekonominė visuomenės santvarka". Ir Marksas teigė, kad moralė, nors nebūdama materialiniu dalyku, kyla iš materialinio gyvenimo pagrindo ir nuo jo priklauso. Dėl to moralė nėra savaranki, savita, kaip daugeliui vakariečių vertybinės filosofijos atstovų. Ne, Marksistams ji yra antirinė, išvestinė, priklausoma nuo produkcijos, jos sąlygojama, dėl to reliatyvi. Moralė keičiasi pagal besikeičiančias ekonomines sąlygas. Moralė, pasak amerikiečio marksisto H. Selsam, neturinti pati savo istorijos ir savo vystymosi eigos; ji esanti ekonominės istorijos vystymosi apraška. Kaip kapitalizmui moralė tarnavusi įrankiu, taip ir komunizmui ji esanti faktorius stiprinti socialistinę visuomenę ir akstinti jo pažangą.

Sovietiniai autoriai nevengia kalbėti apie sąžinę, tačiau ji nesanti individualus moralinis balsas, o aukštesnis principas, kuris žmoguje prabyla. Kas tas principas? (Nukelta į 2 psl.)

Elena Gaputytė
Iš joniškėčių dailininkų meno parodos, atidaromos Čiurlionio galerijoje, Chicago, gegužės 29 d. Plačiau apie skulpt. Elena Gaputytę žiūr. 6 psl.

Be namų (bronzos)
Iš joniškėčių dailininkų meno parodos, atidaromos Čiurlionio galerijoje, Chicago, gegužės 29 d. Plačiau apie skulpt. Elena Gaputytę žiūr. 6 psl.

SOVIETINIS ŽMOGUS PASIGENDA ETIKOS IR GYVENIMO PRASMĖS

(Atkelta iš 1 psl.)

pas, kuris pakeičia sąžinę arba joje prabyla ir kuo jis grindžiamas? Jis grindžiamas ne absoliučia ideja, ne abstrakčiu protu, ne amžina prigimtimi, ne kokiom nors vertybėmis. Visus tuos "grindinius", kuriuos vartoja vakariečiai filosofai, marksistai atmets. Vienintelė vertybė, kurią jie pripažįsta etikoje, yra interesas, socialinis bei kolektyvinis klasių interesas. Visa kita, ką teigia "buržuazinis pasaulis" kaip moralinės vertybės, esąs reakcionierių išmislęs. Ši "išmislą" sovietiniai bei vakarietiniai marksistai prauna neatlaidžia kritika, kurią A. Maceina plačiau pristato.

b. Interesas ir kova kaip etinės vertybės

Sovietiniai autoriai teigia, kad žmogus siekia kolektyviškai išsilaikyti, apsiginti, išsiplėsti. Tam esą reikia bendro darbo, kuris būtų bendruomenės produktas. Žmogus esąs tiek žmogumi, kiek jaučiasi ir laikosi kaip bendra būtis. Būvimas kartu su kitais esąs žmogui pirmesnis, negu buvimas sau, atskirai. Dėl to marksistams nėra asmens šalia bendruomenės ir nėra tokio dalyko, kaip individualizmas bei personalizmas. Visuomenė nesanti atskirų asmenų suma, o socialinių būčių, bendrą žmogų. Dėl to ir interesai esą bendri, ne asmeniškai.

Šalia interesų, marksistai ypatingai pabrėžia kovą. Žmogus egzistuoja kovodamas nuo pradžios ligi galo. Kova yra struktūrinis komunizmo principas, išvestas dialektiškai iš prieštarų. Komunizmo žodyne nuolat vartojamos tokios sąvokos, kaip ginklai, frontas, taktika, strategija. Komunizme nėra taikos, kaip tikslas, tik pergalė. Komunizmas kova suprantama ne kaip krikščionybė — kovą prieš blogį arba už gerį, atseit, dvasinę kovą. Komunizmo kova yra reali ir su realiu priešu. Dėl to buvimas kartu arba interesų bendrumas bei solidarumas neišplečiamas į visus žmones, bet skaldomas į du frontus — saviškių ir priešų. Priešai turi būti nugalėti ir sunaikinti moraliskai bei psichologiškai. Jie turi būti nenekičiami. Komunizme nėra brolybės nei artimo meilės kaip tokios. Yra tik kovos draugai ir prieši, gerieji ir blogieji.

Pastaroji komunistų partijos programa pabrėžia, kad "žmogus žmogui yra draugas", bet čia pat skelbia "nepermdauijamą kovą komunizmo priešams". Tad artimas ir draugas komunizmui yra tas, kas yra interesus bendrumas. Gerio sąvoką nėra, nei neasmeninio intereso sąvoką nėra, nei žmonių bendro buvimo bendrai, — viskas konkrečiu, apspresu kolektyvinio kovos intereso.

Sovietuose vis dėlto, kalbama apie sąžinę, tačiau, pagal Marksą, tėra partinė sąžinė; pagal kitus, sąžinė — tai klasių pasiskirstymo atspindys. Sąžinė esanti žinojimas atsakomybės ribų visuomenėje ir tai gali būti ugdoma tik kolektyve. Juo didesnis kolektyvas, juo geriau esanti išvystyta sąžinė. Sąžinė — tai kolektyvinis balsas mūmuse. Komunizme dėl to nėra konflikto tarp kolektyvinės sąžinės ir kolektyvinio įstatymo. Ko nori kolektyvas, to ir individuali sąžinė. Savo elgesį žmogus matuoja ne pagal individualų protą, bet pagal socialinio ugdymo nustatytą logiką, kaip sako Plechanovas. Elgesio normos slypi socialiniame, valstybiniame aparate ir jos tarnauja klasių kovai. Aukščiausia komunistinės moralės norma yra komunizmo pergalės tikslas. Kas šiai pergalei kliudo, kas prieštarauja partijai ir sovietinės struktūros įstatymams, tas yra nemoralu. Komunizmo pažiūra į žmogaus elge-

si yra legalistinė ir sovietinė etika yra ne kas kita, kaip logizmas bei legalizmas pagrįstas partijos interesais.

3. KO SIEKIA SOVIETINIS ATEIZMAS?

Sovietiniam žmogui komunizmas nustato gyvenimo formą ne tik pagal "socialinio ugdymo logiką", bet ir pagal marksistinę ateizmą. Marksas pasisavino Liudviko Feuerbacho tezę, pagal kurią pats žmogus susikūręs Dievą ir dėl to pasiverges iliuzijai. Tokia iliuzija perkeltanti žmogų į jam svetimą pasaulį ir nukreipianti jį nuo šio pasaulio. Dėl to komunistinio ateizmo tikslas esąs žmogų išlaisvinti iš to svetimumo. Kita panaši žmonių susikurta iliuzija esanti privatinė nuosavybė, iš kurios komunizmas taip pat siekia išlaisvinti žmoniją.

a. Ateizmo tikslas — realizuoti laisvę žemėje

A. Maceina lygina N. Hartmano ir Markso ateizmo sampratą ir randa jas labai tapatiškas, būtent, Dievo egzistencija atimanti žmogui laisvę. Jei Dievas Kūrėjas egzistuoja, žmogus nebūtų laisvas; tad norint žmogų išlaisvinti, reikia paneigti Dievą. Ši mintis sutampa ir su istorinio materializmo teze, kad žmonijos raidos tikslas esąs realizuoti laisvę žemėje. Gamta esanti suvaržyta bei determinuota įstatymais, tik žmogus esąs laisvas ir tik jis, civilizacijos pagalba, galis kurti žemės karalystę. Civilizacijos dėka žmogus apgalėsias nusikaltimus, nelygybę, netgi ligas. Civilizacija padėsianti išvystyti produkciją, sukurti gerbuvį, pasiekti žmonijos aukso amžiaus. Šiuo siekti kaip tik ir klaido dvi minėtos svetimybės.

Svetimybės sąvoką Marksas paėmė iš Hegelio ir ją perkėlė iš ontologinės plotnės į istorinę. Istorikai bei egzistencialistai žmogus dėl to esąs svetimasis savo pasaulyje, kad savo fantazijoje kūręs kitą anapusinį pasaulį. Žmogus jautėsis šiame pasaulyje bejėgiu, beveik vergu, dėl to norėjęs jį pabėgti, o ne jį apvaldyti. Ir juo žmogus labiau įtikėjęs į anapusę, juo mažiau buvęs savimi. Taigi ateizmas gražina žmogų į save, į jo paties savimone, į savąją egzistenciją. Komunizmas išvaduoją žmogų ir iš kitos "svetimos jėgos" — privatinės nuosavybės. Religija iškrepusi ir pavergusi žmogaus sąmonę, o privatinė nuosavybė paraližavusi laisvą žmogaus veikimą. Abu dalykai — ateizmas ir kolektyvizmas — marksistinėje "išlaisvinimo" sistemoje pasidaro neatskiriami. Jei Leninis bandė lengvinti kolektyvizacijos varžtus privatinės nuosavybės labui ir Chruščiovas švelnino antireliginės kovos metodus, tai buvo ne principinis, o tik taktinis žingsnis sumažinti įtampos ir pasirengti naujam smūgiui.

Komunistinė ideja siekianti žmogų padaryti pasaulio viešpatiu ir gamtos apvaldytoju, primena Genėzės idėją. Skirtumas tik toks, kad Genėzės ir krikščionybės idėjoj žmogus yra Dievo vietininkas, o marksizme kovos dievas ir viešpats. Kai krikščionybėje gamtos apvaldymas yra priemonė, tai marksizme tai pasidaro tikslas. Ties šiuo gamtos ir žmogaus santykiu marksizmas nestoja; jis peršoksta į gamtos apvaldymo priemonės ir jas suabsoiutina. Technikos ir mašinų kultas pasidaro neišvengiamas, siekiant žmogiškos pergalės gamtoje. Komunizmas svaigsta, kurdamas dirbtines marias, dirbtinius satelitus, milžiniškas elektrines. Žmogui neberekiesia Dievo, nes jis pats galėsias viską padaryti.

b. Poateistinio tarpsnio klausimas

Maceina iškelia klausimą, ar bus reikalingas ateizmas, kai žmogus supras savo paties jėgą ir ją realizuos technikoje? Ar bereikės tada kovoti už žmogaus išlaisvinimą iš religinės svetimybės? Ar tada neateis poateistinis komunizmo tarpsnis? Ar jis

Elena Gaputyte

Motinystė (bronzos)

neateina dabar po 50 metų intensyvių kovos prieš "religines liekanas" ir ypatingu pastangų sukurti tikėjimą technika bei industrija? Autorius mano, kad tam tikra prasme galima kalbėti apie poateistinį tarpsnį, nes visai eilė išaugusių žmonių sovietuose ir satelitiniuose kraštuose praktiškai nieko nežino apie religiją. Tačiau ir nežinodami ar mažai žinodami, žmonės slapta dar krikštija vaikus, ieško bažnytinės santuokos ir ypatingai prisimena savo mirusiuosius. Net sovietinėje literatūroje nestinga įvairių religinių užominių, sąvokų bei paralelių su bibliniais momentais. Iš to autorius daro išvadą, kad ateistinės tuštumos rusų tauta nepakelianti; ji ieškanti "dingusio Dievo". Kitais žodžiais, rusų tauta dar nėra pajutusi, kad ateistinis komunizmas ją išvaduoti iš transcendentinio svetimumo. Lygiai rusų tauta nesijaučia išvaduota iš vienuomenės pirmu kolektyvizavimu, tuo "buvimu visų kartu". Šitai jausdama ir pastebėdama, sovietinė sistema nemažina kovos prieš religiją ir nedaro nuolaidų individualiems žmonių poreikiams. Ateizmas ir kolektyvizmas tebėra tie du didieji marksizmo varžtai, kurie "išlaisvinimą" paverčia vergija.

4. GYVENIMO PRASMĖS KLAUSIMAS KOMUNIZME

Naujas dalykas, kurį iškelia Maceinos veikalas, yra bėna pats jautriausias komunistiniame pasaulyje ir žmogaus supratime. Oficialiuse pasaulėžiūrose bei marksizmo vadovėliuose apie tai ilgą laiką nebuvo visai prisimenama. Šis klausimas pirmiausia emė gyvėti beletistinėje literatūroje, klausimas — kam gyvename ir kam dirbame? Tai buvo psichologinės realybės klausimas. Tik 1958 metais Rytų Vokietijoje pasirodė Robert Schulzo veikalas apie istorinės buities prasmę. Po to lenkų marksistų filosofas Ad. Schaff prabilo tiesiogiai apie gy-

venimo prasmę. Šiuo klausimu mažesnę studijėm bei straipsniais pagaliau atsiliepė ir sovietiniai autoriai, kaip Tugarinov ir Egides. Pastarasis 1963 m. paskelbė veikalą "Marksistinė etika apie gyvenimo prasmę", kuriame pabrėžia, kad "centrinė problema etikoje yra prasmės klausimas".

a. Gyvenimo prasmė kolektyvo tiksluose

Iš to matyti, kad sovietai neišsiverčia su logistine struktūra ir ieško būdų kurti marksistinę ontologiją. Bet tai esąs, pagal Maceiną, sunkiausiai kandomas riešutas. Sovietai ir čia išjungia asmeninį momentą, nes atskiras

b. Mirtis Sovietuose yra mirusi Būdinga, kad komunizmas neatsisako spręsti amžinybės klausimo šioj žemėj. Jis tikisi apgalvoti mirtį techniskom priemonėm. Asmeninė mirtis komunistams yra atsitiktinumas, ir apie tai jie nekalba, sakydama, ją ignoruoja. Jie kalba tik apie gyvenimą ir gyvenimo pergalę. Sovietai erzina si dėl vakarietinės literatūros, poezijos, netgi filosofijos pasinėsimą kalbėti apie mirtį; jie tai laiko dekadentinės galvosenos apraiška. Proletariam galvojimui, esąs, labiau rūpi gyvenimas, darbas, statyba, nes prieš jo akis esą neriboti laimėjimai istoriniame vyksme. Mirtis jiems yra gyvenimo neigimas ir kartu pažeidimas to optimistinio utopizmo, kuriam komunizmas tarnauja.

Komunizmas skelbia gyvenimo pergalę prieš mirtį ne asmenine prasme, bet biologine, kaip žmonių rūšies, kaip gamtą apvaldančios ir pasaulį keičiančios jėgos. Žmogaus amžius per 150 metų esąs jau dvigubai prailgintas. Marksistai tiki, kad mokslas eis dar toliau — prates gyvenimą ne senatvėje, bet pajėgiausiam žmogaus amžiuje, tarp 30-40 metų. Kokia tada bus prasmė individualiam žmogui, komunistiniai filosofai nesvarsto, nes išvada savaime peršasi ta pati: tada bus našesnė produkcija, kūryba ir statyba.

5. DU VEIKALO PRIEDAI

Maceinos veikale yra du priedai, arba du išvardiniai straipsniai, kurių pirmasis sprendžia dialogo klausimą tarp krikščionių ir marksistų. Šiuo klausimu Maceina buvo rašęs 1967 m. Aiduose ir savo tezių vokiškoj studijoj nepakeitė, tik jas labiau pakaustė naujesne literatūra. Dialogas, pagal Maceiną, marksistams yra galimas, netgi naudingas, tačiau jis negali būti vaisingas krikščionim. Marksistai gali kalbėti apie žmogaus sukurtą religiją, ją pakeisti, netgi žaisti su pokalbininkais — religininkais; tačiau savo tezių keisti ir savo kovos prieš religiją atsisakyti jie negali.

Antrame priede Maceina svarsto dvi marksistines sroves, būdingas rusuose, būtent: Dievo ieškojimą (Bogostvortelį) ir Dievo kūrėją (Bogostvoritelį). Pirmieji marksistai, vėliau tapę konvertitais ortodoksais, buvo: N. Berdiajev, S. Gulgakov, S. Frank, P. Struve. Jie yra didžiausi kovotojai prieš ateizmą. Kiti, priėmę feuerbachinę tezę ir atmetę objektyvią religiją, patys kūrė žmogaus — dievo religiją ir patys save perkėlė į Dievo poziciją. Šia prasme Maceina plačiau komentuoja A. Lunačarskio veikalus: Apie ateizmą ir Religiją ir socializmas.

Žiūrint iš čionykščio kontinento, būtų gal pravertęs trečias priedas, jeigu autorius būtų jį parašęs, būtent: kiek marksistinis galvojimas randa atgarsio liberaliniame pasaulyje arba kaip vieno ir kito

sampratos susiliečia bent kai kurių būdingais atvejais. Nežiūrint individualistinės opozicijos marksizmui, Vakaruose yra tas pats situacinis moralės supratimas, ta pati optimistinė — utopistinė pažiūra į gyvenimą, pagaliau tas pats tikėjimas produkcijos ir technikos visagalinčia jėga. Šia prasme "buržuaziniai Vakariai" per daug nesiskiria nuo "proletarių Rytų", dėl to jų dialogas turi daugiau galimybių, negu marksistų ir krikščionių.

Kuo Maceinos veikalas mums pravarstas, tai tuo iškristalizuotu komunistinės dialektikos nekintamumu ir vienalytiškumu. Nežiū-

rint ką nauja besugalvotų marksistiniai mintytojai, kokias naujas sąvokas įvestų ar senasias palieštų, jos niekad nepakeis marksistinės galvojimo logikos ir komunistinių tikslų. Visa tai gali sukurti komunizmo kaitos iliuziją tik tiems, kurie marksizmo nepažįsta arba neima jo visumoje.

— 1969 m. New Yorke nuo narkotikų mirė 224 jaunuoliai, 1960 m. tik 15.

— Sv. Raštas yra išverstas į 1,413 kalbų ar dialektų.

— Vokietijoje praėjusiais metais keliuose žuvo 16,584 asmenys, sužeista 471,215.

Tel. ofiso HE 4-5849 rez. 388-2233

DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val: pirm., ketv. 1-4, vakar. 7-9, antr., penkt. 1-5, treč. ir šešt. tik susitarus

DR. EDMUND E. GIARA
OPTOMETRISTAS
2709 West 51st Street
TEL. GR 6-2400
Val: pagal susitarimą. Pirmad. 10-12, antr. 10-12, treč. 10-12, ketv. 10-12, penkt. 10-12, šešt. 10-12, vak. 10-12

Ofs. 735-4477. Rez. PR 6-6960

DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
SPECIALYBĖ — NERVŲ IR EMOCIJŲ LIGOS
RAWFORD MEDICAL BUILDING
6440 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą

Rez. Tel. GI 8-0873

DR. W. M. EISIN-EISIMAS
Akusierija ir moterių ligų ginekologinė chirurgija
6132 S. Kedzie Ave., WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei neatsiliepia, skambinti: MI 3-0001.

Ofiso tel. PR 8-2220
Namų-reizd. — PROspect 8-9081
DR. JANINA JAKSEVICIUS
JOKIA VAIKŲ LIGOS
2656 West 63rd Street
Pirmad., antr., ketv. ir penkt. nuo 12 iki 3 val. ir nuo 5 iki 8 val. vak. Šeštad. nuo 1 iki 4 val.

Ofs. PO 7-6000 Rez. GA 3-7278

DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 West 63rd Street
Val: kasdien nuo 1-4 p. p. ir 6 iki 8 val. Trečiad. ir šeštad. uždaryta

Ofiso ir buto tel. OLYmpic 2-1381

DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So 49th Court, Cicero
Val: kasdien 10-12 ir 4-7. Trečiad. ir šeštad. tik susitarus

DR. ALG. KAVALIŲNAS
5540 S. Pulaski Rd.
VIDAUS LIGŲ IR KRAUJO SPECIALYBĖ
Valandos pagal susitarimą
Skambinti 585-2525
Telef. veikia 24 val.

Tel. — RELiance 5-1811
DR. WALTER J. KIRSTUK
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
(Lietuviai gydytojai)
3925 W. 59 Street
Val: pirmad., antr., ketv. ir penkt. nuo 12-4 val. p. p. 6-8 val. vak., šeštad. 12-2 val. p. p., trečiad. uždaryta

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
KODIKUI IR VAIKŲ LIGŲ SPECIALISTE
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue
Pirmad., antr., ketv. ir penkt. nuo 11 val. iki 1 val. p. p. ir nuo 6-8 val. vakar. Trečiad. nuo 11 val. ryto iki 1 val. p. p., šeštad. 11 val. ryto iki 1 val. p. p.

Ofiso telefon. RE 7-1163 Rez. tel. 239-2919

Tel. ofiso ir buto OLYmpic 2-4159

DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4938 W. 15th Street, Cicero
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak. Išeitys trečiadienius ir nuo šeštadienio 12 iki 4 popiet.

DR. MARIJA LINAS
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS

2817 West 71st Street
Telef. HEMlock 6-3545
(Ofiso ir rezidencijos)
Valandos pagal susitarimą

Ofiso tel. PR 8-7773. Rez. PR 6-4732

DR. A. MACIUNAS
CHIRURGAS
2858 West 63rd Street
Pirma tik susitarus
Valandos pirmad., ketv. 6-8 val. antr. 2-4 val.

REMkite "DRAUGĄ".

Ofiso HE 4-1818 REZ. PR 6-9801

DR. J. MESKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė vidaus ligos
2454 West 71st Street
(71-oje ir Campbell & 8-oje kampa)
Pirm. ir penkt. 10-12 p. p.
Antr. ir ketv. 9-11 v. r.
4-8 p. p. Šeštad. 9 v. r. Iki 12 d.

DR. FRANK PLECKAS
OPTOMETRISTAS

Kalba lietuviškai
2618 W. 71st St. Tel. 737-5149
Tikrina akis. Pritaiko akinius ir "contact lenses"
Val. pagal susitarimą. Uždaryta treč.

DR. A. PUSTELNIKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPEC. VIDAUS LIGOS

Tel. Ofiso PR 6-7800; Namų 925-7697
5159 South Damen Avenue
Valandos tik pagal susitarimą
Trečiadienius uždaryta

Telef. — 423-2660

DR. E. RINGUS
RENTGENOLOGAS
9760 South Kedzie Avenue

Val: pirmad. antr., ketv. ir penkt. 8 v. r. Iki 9 v. r. Treč. ir šeštad. 8 v. r. Iki 3 v. popiet.

DR. ZIGMAS RUDAITIS
SPEC. ORTHOPEDIJOS LIGOS

2745 West 69th Street
Tel. 737-2290; ofiso ir rezidencijos
Pirma ligonius tikrai susitarus — (By appointment)

DR. LEONAS SEIBUTIS
Inkstų, Pūslės ir Prostato Chirurgija

Ofisas 2454 W. 71st Street
Val: antr. nuo 2-5 popiet, ketvirtad. nuo 6-8 vakar.
Ofiso tel. 776-2880; Rez. 448-5545

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

Adresas: 4255 W. 63rd Street
Ofiso tel. RELiance 5-4410
Rez. GRovehill 6-0617
Valandos: pirm. ir ket. nuo 12 val. iki 2 val. p. p. ir nuo 7 iki 8 v. vak. antr. ir penkt. nuo 12 iki 2 val. p. p. ir vakarais pagal susitarimą

DR. P. STRIMAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

Bendra praktika ir chirurgija
Ofisas 2750 W. 71st Street
Telefonas 925-8296
Valandos: 2-8 v. v., penktad. 10-12 v. r., 2-8 v. vak. Šeštad. 1-4 v. vak. Sekmd. ir trečiad. uždaryta
Rezid. tel. WA 5-3099

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

BENDRA PRAKTIKA IR MOTERŲ LIGOS
Ofisas ir rez. 2652 W. 59th St.
Tel. PROspect 8-1233
Ofiso val: Pirm., antr., treč. ir penkt. nuo 2 iki 4 val. ir nuo 6 iki 8 v. v. Šeštad. 2-4 val. popiet ir kitu laiku pagal susitarimą

Of. Tel. HE 4-2123, Namų GI 8-6195

DR. V. TUMASONIS
CHIRURGAS

2454 West 71st Street
Pirmiausia ligonius tikrai susitarus
Val. 2-4 p. p. ir 6-8 val. vak. Trečiad. ir šeštad. uždaryta

Tel. PROspect 6-9400

DR. ONA VAŠKEVICIUS
(VASKAS)

GYDYTOJA IR CHIRURGE
6648 South Albany Avenue
Val: pirm., antr., ketv. 6-8 val. vak., penkt. ir šeštad. 2-4 popiet ir kitu laiku pagal susitarimą

Tel. ofiso PR 6-6446, rez. HE 4-2150

DR. F. C. WINSKUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

3107 West 71st Street
Val: 2 iki 4 v. p. ir 7 iki 8 v. v. Treč. ir šeštad. pagal susitarimą

Ofiso tel. 767-2141 Namų 636-4850

DR. PETRAS ZLIOBA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

6449 South Pulaski Road
Val: pirmad., antr., penktad. 1-4 ir 6-8 v. v. ketvirt. 6-8 v. vakar. Šeštadieniai 11 val. antr.

Perskaite "Draugą", duokite jį kitiems pasiskaityti.

POEZIJOS PILNATIS

Bernardo Brazdžionio rinktinės sulaukus

Bernardas Brazdžionis, POEZIJOS PILNATIS. Išleido Brazdžionio poezijos rinktinę leisti komitetas mecenatų lėšomis, Lietuvių Dienų leidykiai bendradarbiaujant, 1970 m. Los Angeles. Dailininkas Alfonsas Docius. Knyga 592 psl., kainą \$10, gaunama ir "Drauge".

JONAS AISTIS

jiems, o plačiau skaitytojų masei.

Nesiimu šios knygos aptarti, nes tai yra neįmanoma padaryti trumpame laikraštiniame rašinyje. Knygos kūrimas apima daugiau negu keturiasdešimt tūkst. dramatiškais įvykiais poeto, lietuvių tautos ir visos žmonijos metu. Nebus per daug pasakyta apie poeto gyventą laiką, tvirtinant, kad niekad visoje žmonijos istorijoje nebuvo taip ryškiai pražydusi žmogaus garbė ir menkystė, pradedant primityviau sūdžiaus idilija ir baigiant branduolio skaldymu ir jungimu, baigiant erdvių kelionėmis, baigiant koncentracijos stovyklomis ir genocidu.

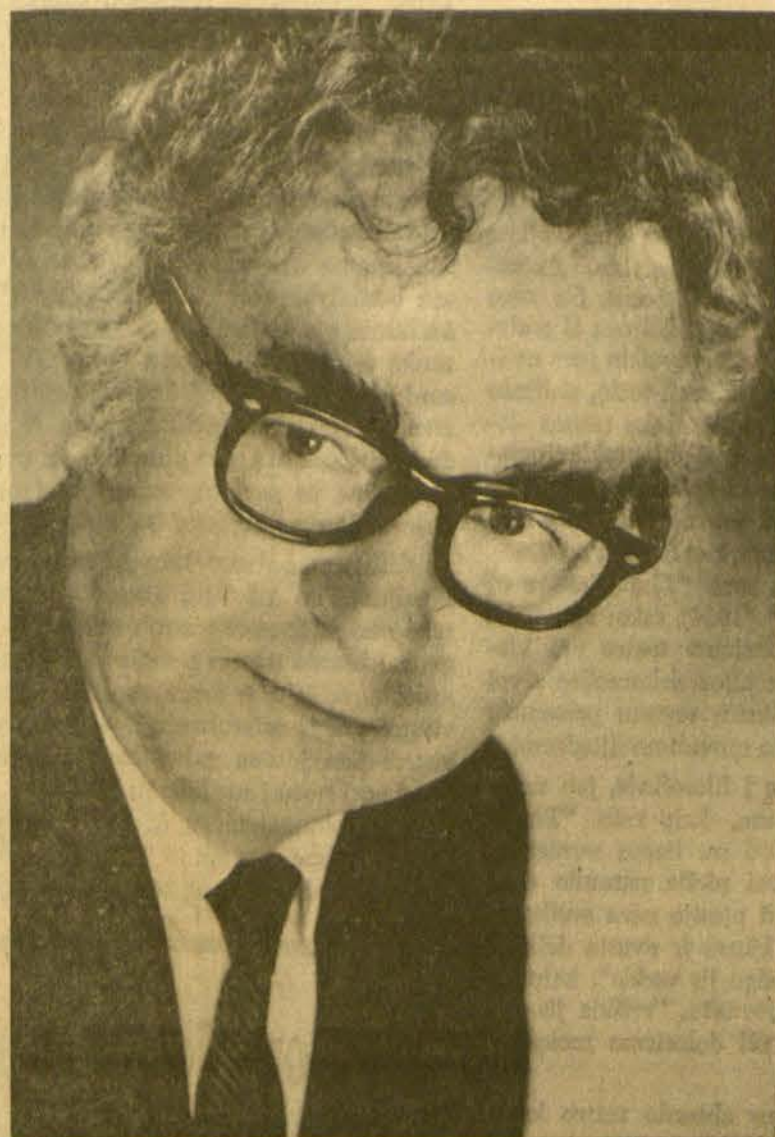
Man asmeniškai ypatingai

čiai propagandai, tačiau mirė poetė. Miškinį koncentracijos stovyklą ir ypač, taip vadinama, "reabilitaciją" visiškai sunaikino. Likome du atitrūkusių nuo gimtosios žemės. Galime džiaugtis, kad niekas mūsų neprievaravo, niekas nevertė niekinti patį save ir viešai maitoti savo įsitikinimus, tačiau ir mes, netekdami gimtosios žemės, beveik viską praradome. Deja, kūryboje užskaitoma tik tai, kas duota. Bet net ir taip galvojant, Bernardas Brazdžionis nebus veltui laiko tremtyje praleides. Trepties metas šioje knygoje užima beveik pusę puslapių skaičiaus.

Mūsųose įsivyravusi gana keista nuomonė, kad rašytojas turi nuolatos ir visą gyvenimą keistis kaip chameleonas ir būti kažkokia permanentinė sensacija. Tai, nėra jokios abejonės, yra ne itin aukšto kultūringumo bruožas. Tik netaleingai primityvas išsižiojęs laukia, kad kūrėjas pradėtų jam "nieko naujo nepasakyti".

Su širdgėla prisimenu, kaip mano kartos netikri "diemantiukai" su niekšingu pasigardžiumu kandžiojo diemantiukus globojusi Vaizgantą ir didįjį Maironį. Šiandien tuos "kūrybingumo apaštalus" tepaminė ne už nuopelnus ar darbus, o tik tai ta proga. Maironis, kiek atsimenu, buvo daugiausia niekinamas už teatro pjeses, kurių anksčiau nerashė, ir, sprendžiant iš libreto "Kame išganymas", vargu ar būtų jaunystėje scenos mene su tolygia galybė pasireiškęs, kaip lyrinėje poezijoje, o šešėlis krito visam Maironiui. Iš visų pakampių suplaukęs uverus jaunuly-nas buvo šventai įsitikinęs, kad laikinosios sostinės parnase yra tik vienas būdas įsitvirtinti, ir būtent, užsiuolant Maironį... Kokia ironija! Puolimo ir insinuacijų metais Vaizgantas kūrė, mano išmanymu, niekieno lietuvių iki šios dienos neprilygtą veiklą. Turū galvoje jo apysaką "Nebylys". Vaizgantas prisipažino, kad insinuacijos jam buvo didžiausias nemalonis, tačiau nepaisė ir kūrė, o Maironis dėl to prieš laiką padėjo lyra ant lentynos. Ir kam iš to nauda? Jau tikrai ne literatūrai!

Nė vienas mūsų poetas nebuvo taip metodingai dešimtmėčiais puolamas, kaip Brazdžionis Lietuvoje. Priežastis yra labai

BERNARDAS BRAZDŽIONIS

Nuotrauka Vytauto Mažello

aški. Brazdžionis Lietuvoje yra gyvas. Tai paliudija Eduardas Mieželis, poetas Lietuvoje "tolūdžio vis atgyja ir tebegyvena" (Naktiniai drugiai, 28 p.). Jiems tai yra rakstis po nagų. Tos tėvynėje vykstančios kovos prieš Brazdžionį pasekmės jaučiamos ir svetur. Čia nekuriams nepatinka poeto išsukanti poza, tikrumas savo misija ir plakatiškumas. Bet Majakovskis buvo per dėm plakatiškas, o dėl to niekas nesuabejoja jo talentu. Brazdžionis svetur padarė milžinišką pa-

žangą. Jo plakatinė poezija įgijo tokios brutalių gyvybės ir jėgos, kokią mes galime įžiūrėti tikrai didžiųjų Meksikos freskų, — kaip Diego Rivera ar Jose Clemente Orozco, — darbuose. Brazdžionio plakatiškumas, kuris nekuriams kliūva, nėra dideliu poetui kliūtis. P. Renoir naudojo saldžias, kitaip sakant, pigias spalvas, o vis dėlto, koks jis yra didelis tapytojas. P. Čaikovskis dažnai eina beveik pačia pigiai sentimentalios muzikos briauna, o vis dėlto, koks jis yra didelis kompozitorius. Brazdžionis svetur įgijo daugiau drąsos ir pasitikėjimo savimi. Šiandien jis yra tikras tuo, ką sako. Visuose savo poezijos motyvuose įgijo ir ne dažnam pasiekiamo virtuozizmo.

Mano galva, Brazdžionis niekad jaunystėje taip giliai ir netarpiškai neišreiškė savo grynai asmeninių ir intyminių jausmų, kaip "Vidudienio soduose". Nėgana to, niekas, išskyrus Maironį, nesukūrė tiek patriotinių giesmių, kaip Brazdžionis. Jau nekalbant apie didingas, kuriose išryškėja visu dramatiškumu žmonijos ir mūsų tautos tragizmas.

Vartau Bernardo Brazdžionio "Poezijos pilnatį" ir galvoju. Tai- (Nukelta į 5 psl.)

Bern. Brazdžionio poezijos rinktinės knygos apimantis, pieštas dail. Alfonso Dociaus.

Bernardas Brazdžionis

PRINCESĖS SIT HAT-HOR IUVET VEIDRODIS

Muziejus. Vaikštau, pas duris palikęs lazda svečio. Pro miesto dulkės ir pro žaismą žemės žiburių Prie veidrodžio dukters karaliaus Amen-em-het III-čio Princesės Sit Hat-Hor Iuvet sustoju ir žiūriu.

Ziūriu į upę, tekančią mirties ir melo metu Pro tūkstančius užgesusių aistros šaltų naktų Ir veidrodiniam sidabre matau aš metų ratą — Kaip sukasi pavasarių pavasariai ratu...

Matau aš amžių soduose laimingą kūdikystę. Matau mažųjų kūdikių laimingus veidelius, — Ir pro beprasnę sutemą dangus man ima švisti, Ir tartum savo atpažistu šimtmečių kelius.

Praeina šaltos mumijos, man žodžio nepratarę, Ir karavanių vilkstinės jas lydi per smilgis, Ir tas smilgis ant žingsnių jų pernakt samumas beria, Ir seka kaip šešėlis įsias kaukolė — mirtis...

Seni karaliai, keltitės, princesės, jaunos mirtit, Kovokite, kariai drąsuliai — žūkit be prasmės! Ir našlės — moterys karių — vien asaras patirkit: Kas čia nekris kaip didvyris, tenai tas nelaimės!

Ir eina jie ir kaunasi vergijai kito krašto — Kariai, karaliai, dukterys ir mylimosios jų, Kad savo kūnais ir sapnais mums ateitų pašvęstų Ir kad truplautų žemiškus takus širdies krauju.

O veidrodži, o žmogūdi švelniais sidabro pirštais, Ar tu ir jai, princesei Sit Hat-Horai, melavai, Sakydamas, kad jos akių šviesus šypsenys nemiršta, Kad ten, kur lūpy šypseną, teliks rudens rava!...

Kad ten, kur krito garbanos per kaklą alebastro, — Nei dulkės laiko rankose, nei dulkės nebėlik, Ir kūnas, kvepiantis aistra paskutiniųjų aštrų, Dienų dienoms, dienų dienoms, dienų dienoms užmigs!...

Ziūriu į upę tekančią ir klausiu amžių srovę Ir klausiu: kur dinastijų, kur giminių vardai, Ir kas iškėlė jas ir kas, kaip šapelius sugriovė?... O laiko veidrodži, tai tu mus gimdai ir žudai!

VAKARO VIZIJA

Padės ten laikas, po dienos pailšės, Svečio pakalnė vakaro irklus, Dangus saulėleidių į upės veidą pilas, Lizde pūkštelis giesdams priglūs.

Kur miršta žvaigždės, jo giesmė girdėsi, Kur gimsta gėmės, ten naktis giedos, Ir, kai prie upės priekliausit dviese, Ji bus tyli gli, kaip niekados...

Joje plazdės platybė vandenynų, Joje nuskęs žvaigždėtieji skliautai, Joje ten šauks ir juda, Dievas žino, Kokių šalių, kokių dienų krantai.

Ir, lig pusiau į srovę jos įbride, Atsižūrėdami dar šauksit atgalios: — Parodyk, Viešpatie, kaip panemunės žydi, Kaip aukso bitės dūgia dobilus...

Parodyk, Viešpatie, gimos sodybos svirtį, Trokštančias lūpas sulinio lašu Suvilyk, kad sugriūtume numirti Į žemę, amžiams pažadėtą pranašų.

PRIE TYLOS SALTINIO

Po sunkios kelionės paskutinio Žingsnio aš sustojau su malda Prie tylos palaiminto šaltinio, Ir žvaigždynai, jo gėmė juda.

Švietė man žėrėdami po kojų, Turtum brangūs akmenys dangaus, O širdis ne akmenų ieškojo, — Dievo... Ne šešėlio jo — žmogaus...

ABSURDO TEATRO PARAŠTĖJE

Subjektyvus svarstymas

JURGIS GLIAUDA

(Tęsinys iš praėjusio šeštadienio)
Jean Wahl savo Egzistencijos filosofijoje (1959) nusako Heidegger ir Jaspers pažiūras, kaip teizmo ir defetizmo sankryžą. Stengdamasis tiksliai nusakyti tokį neįmanomą sukaustyti į dogmą reiškini, Wahl apibūdina egzistencinės filosofijos prigimtį: niekas nepajėgs suvokti pasaulio objektų filosofine prasme. Žmogus įkaltintas sferoje, kurią jis tyrinėjo, prieš kurią jis išdidžiai švaistėsi savo racionalistiniu ar empiristiniu kalaviju.

Ir kada, palikę savyšio kupinas knygas, atsigrįžtame į teatrą, ar nepastebime jo absurdiškos spektakliuose senų personažų: Zaratustra deklamuoja savo atrastą tezę, o Smerdiakovas šnibžda savo atrastą dogmą...

Teatro elementai: žodis, balsas, išvaizda, fonas. Gal būt, ten iškrypsta manifesto esmė? Juk Ionesco tvirtina, kad veikalo interpretacija scenoje tuo pačiu yra veikalo deformacija. Scenos kūrinys gali būti tik skaitomas, ir čia glūdi betarpiškas ryšys tarp autoriaus ir skaitytojo. Teatro, kaip tokio, nėra iš viso. Atliekas vaidmenį asmuo tuo pat įneša savo

savybės į rolę ir pristato personažą tokį, koki jį suprato ar pajėgė suprasti. Scena tinka tik betarpiškai improvizacijai, kurti sceną, aktą ir kūrinių nesukurtą a priori.

Kas nesutiks, kad scena yra aktas. Bet kad ji taptų teatru, reikalingas vienas iš esmingiausių jos elementų — kreipimasis, message, deklaracija. Reikia apeliacijos iliuzijos. Garrick, garsus 18 amž. aktorius tvirtino, kad aktorius yra tarpininkas tarp veikalo ir scenos. Jis tvirtino, kad teatras sudėtas iš trijų elementų: teksto, žiūrovo ir aktoriaus. Garrick pabrėžė, kad akto neužtenka teatrui, kaip neužtenka ir žiūrovo. Ir absurdo teatras neišdriso atsižadėti tų tradicinių scenos elementų. Tas pats Ionesco savo vėlesniuose pasisakymuose jau buvo santūresnis dėl scenos veikalo konsolidacijos tik tarp teksto ir skaitytojo. Tuo absurdo teatras suderino savo anti-teatro iliuzijas su esminės teatro prigimties išlaikymu.

Tačiau, nepajėgęs pakeisti išviršinės veikalo pristatymo struktūros, nepaneigęs nė aktoriaus, teksto ir žiūrovo, absurdo teatras drastiškai pakeitė veikalo struktūrą. Nebūtina tapo užuomazga, intriga, atomazga. Logika visiškai nereikalinga veikalo slinkčiai. Vyksmas vyksta scenoje tam, kad būtų parodyta situacija ir tos situacijos scenoje neregimas fonas. Intriga tampa minimali, dažnai tik lėtas praėjimas per sceną, tik eilė susitikimų, meditacijų, monologų, lyg būtų skubama nuleisti uždanga ten, kur turi išsiveržti vyksmas. Svarbu, kad asmenys, patekę situacijon, ją suvoktų (dažniausiai pasyviai) ir pasiduotų jos poveikiui (dažnai taipgi pasyviai). Sugestijuojama išvada yra monotoniškoji betikslė, tas atkaklus ir nevaisingas Sizifo triūsas grumtis su nuolatos žemyn nuriendančia uola. Prasmės praradimas tačiau yra kaip ir nuolatinė ir būtina pjesės atomazga.

Tame momente vis dėlto tenka pripažinti glūdį ir didaktiką, pamokymas, kad ir kaip suslėptas atomazgos blankume.

Avangardu vadinta dadaizmo pradžia mažytėje Zuericho kavinėje ir betikslės pjesių įžanga į sceną skurdžiose, dvokiančiuose pe-

lėsiu ir dulkėmis Paryžiaus ar Kopenhagos teatrėliuose. Visad yra klasiška teatro proporcija: tekstas, aktorius ir žiūrovas. Ir visad ar dadaizme, ar kituose atrastuose "izmuose", ar absurdo teatre yra ta palaiminta avangardinė rizika, kuri gimdo neofitų ir kūrėjų. Tame ir glūdi tas amžinas, antikinis Feniksas, nuolatos degas, virštas pelenais ir gimstas iš pelenų. Tų feniksų, spekuliatyviai pasitarus, taip mes norime mūsų tarpe ir šiaip ir anapus lemtingos linijos, atskyrusios tautą nuo suvereniteto jos teritorijoje.

Avangardinis judėjimas visad lydimas nepasitikėjimo, pasipiktinimo, smerkimo iš vienos pusės, ir neofitiškų superlatyvų iš kitos. Absurdo teatro judėjimas jau toks gajus, kad savo adepty kūrėjų priskaito dešimtimis. Ir jeigu dar nepaslankiuose viešuose knygynuose beveik nėra jo autorių, komerciniuose knygynuose jų yra daug. Absurdo teatras jau išžen-gė iš vystyklų periodo. Jis drąsiai ryžtasi užimti didelę ir įdomią vietą teatro istorijoje. Be abejo, to periodo atgarsis liks ir mūsų dramaturgijoje. Atskira ir labai įdomi tema būtų studijai apie mūsų kūrybinį atliepį į tu modernių Zaratustrų ir Smerdiakovų para-dą Ionesco, Adamov, Beckett ar Audiberti pjesėse, kurie seną vėną įliejo į naujus maišus.

Absurdo teatro bardas Martin Eslyn savo, jau klasika tapusioje, knygoje "Absurdo teat-

ras" pažymi: jeigu absurdo teatras ir nelinkęs deklaruoti bet kokį Dievo respektavimą, jame jaučiamos pastangos atstatyti žmoguje kosminio stebuklo sąmonę, kad ir kaip tas kosminis stebuklas būtų nepalankus žmogui.

Tai yra ta pastanga supurtyti žmogų tuo, kad jo esimas tėra tik mechaniškas ir beprasmis procesas, neturįs kilnumo, nei bet kurių iliuzinių vilčių. Pastabose apie absurdo teatrą Anatolijus Kairys (Draugas, 1965) rašo: absurdo teatras angažuotas tarnauti ne-Dieviui.

Kyla klausimas, jeigu ne-Dieviui, tad kam? Absurdo teatras formaliai nesiangauja skelbti kurį nors manifestą. Iš tikrųjų gi, nors tai skamba kalambūriškai, absurdo teatras skelbia naują iliuziją, kad iliuzijos dingusios, kad iliuzijų nesą.

Betgi, kol išliks menas, tol išliks iliuzijos. Garrick, Stanislavsky (ypač A. Blocko interpretacija) byloja iš teatro istorijos, kad greta esminių teatro elementų jo esminė atrama ir yra iliuzija, esimo pojūtis (sense of being), ir to esimo pojūčio baimė, gilinantis į jo prasmę. Bet ir šiuo atveju, norint tai išnešti į sceną ir deklaruoti, jau užmetama absurdo teatrui didaktikos sraistė, kas yra angažavimas savi manifestui, o misijos skelbimas yra (Nukelta į 4 psl.)

ABSURDO TEATRO PARAŠTĖJ

(Atkelta iš 3 pusl.)

nenuginčijama iliuzija, kad visa tai diktuoja pareiga. Atsiranda tikslas skelbti betikslę. Visa tai pagimdo srautą kompromisų, metaforų, paradoksų, dirbtinių iliuminacijų, sutvėria tai rutininį sceninį gyvenimą, kuriuo kratosi avangardizmas.

Dar labiau suklumpa absurdo avangardizmo dviasia, kada aktualija perkeliama į alegorijų ar simbolių pasaulį. Ionesco "Raganašiai" yra atliepijanti miniaturą, diktatoriaus poveikį žmogui. Tai ryškų dabartinių vokiškų avangardininkų pjesėse. Ten absurdo pjesių prototipai yra Austrijos Anschluss, rasinės žudynės, vado hipnozė ir kt. Vakar dar politinės aktualijos, šiandien transformuotos į veikalus, kur ieškoma esimo prasmės, laimėjimo ar pralaimėjimo sampratų, ir kartu, kas įdomiausia, atgaivinas kalbos kultas, semantinės gudrybės, kur kalbos kliche, publicistiniai posakiai, banalybės, mechaniška žodžių samprata, perkeliama į kitą dimensiją ir tie ready-made sakiniai panaudojami prasmės atskleidimui. Atramos taškais tampa archibiblišiniai personažai. Kafka, Dostojevsky, Strindberg, Joyce pateikiami su kitu, vulgariai atšviežintu padožu.

Ieškant atramos precedente, ypatingai iškyla Jarry, prieš septyniolika metų davęs savo sceninę pasaką UBU ROI, kuri tada buvo lengvai suvokiama greta Rousseau drobų. Kontraversiškai ir absoliučiai nerealūs vaizdai, primityvūs pasakos asmenys, situacijos — viskas Jarry veikale daugiur pralenkė dabartinis absurdininkas savo nederbine beprotybe. Tada 1885 metais Mallarme tarė: mes norime teatro, kuris būtų visiškai iracionalus, išlaisvintas iš vietos, iš laiko, iš personažų. Tarytum jis pageidautų Joyce ir Kafkos veikalu stipriai kondensuotoje formoje, kaip būna mada kondensuot romanus, glaudinant, trumpinant, išmetant detales ir ornamentą.

Absurdo teatras nejučiomis atsiliepė į Mallarme seną pageidavimą, kada pasaulis sutiko ir pergveno fantastiškus karų kataklizmus.

Absurdo teatras nuolat kelia klausimą, ar galima pasitikėti buvusiomis vertybėmis? Tas klausimo monopolis sudaro stipriausią naujojo teatro reiškinio bazę. Bet skelbimo didaktikoje jis stveriasi tu pačių formų, tu pačių postulatų, tik kitoje, kad ir chaotiškoje, versijoje. Beckett personažų esimas yra tik laiko tėkmė. Jie nieko nelaukia, ir laiko tėkmė jų neličia. Tačiau eilė metaforinių epizodų turi pripildyti tik laiko tėkmę. Blankus Godot atėjimas, suniekina laiko tėkėjimo sąvoką. Pasidavęs tos pjesės poveikiui, Saroyan pasakė: čia gyvenimas yra niekis. Ir mirtis yra niekai. Viskas suvesta į nieką.

Kažin ar Saroyan suvokė spektaklį? Personažų vardai ženkliną, kad atstovaujama žmonijos rasė. Daugelis identifikuoja tą mistiškąjį Godot, kaip išvestinę iš anglo-germaniškojo Gott, arba God. Tad čia suvedama žmonija ir Dievas. Ir laukimas idealo, ir laukimas laiko tėkmėje tik rodo, kad ir laikas nėra niekis, ir kad laukiamasis yra objektas, ne niekis.

I tą pat akordą, kurį priskyrė Beckettui Saroyan, atsakmba ir prozininkas Camus savo Siziofio mito alegorijoje. Žmogus tėra tik pralaitis, jis neturi atramos, jis neturi savybės vilties atrasti poilsio žemę. Pagal sofistą dialogą: jis neatras to, ko neprarado. Bet jis neprarado savo ragų. Gal jis juos atras. Jis neprarado savo iliuzijos Siziofio padėtyje. Gal jis atras ir iliuziją?

Sunkiausias, kaip gelžbetoninis, yra absurdininkas ruso-armėnas Adamov. Gyvenimas, anot jo, yra laukimas, bet laukimas yra beprasmiškas, žudantis ir šurpulingas. Jo "Ping-Pong" prisotintas situacijomis ir tai tik tam, kad parodžius, jog situacijos nei pakeičia gyvenimo, nei padaro jį turiningu. Gilios sarkastinės prasmės prielaida ypač susikerta su absurdo teatro teze, kad situacijos nėra gyvenimas. Jis vadina save "fakto skelbėju". Ir tai jau yra savęs deklaracija, ne savęs niveliacija, ko siekia Ionesco. Sveicaras Max Frisch scenarijoms ima aktualiją, keičia jas į utopinius vaizdus, padengia defetizmo žviesia, bet tuo konkretnu, iš karto išsimuša iš grynų abstrakto.

Lietuvis Anatolijus Kairys irgi brangina aktualiją. Dr. J. Grinys gerai išvėlgė Kairio scenose du momentus: aktualiją ir jos transformaciją — alegorijų ir simbolių simbiozė komedijoje. Man A. Kairys, sustojęs greta Max Frisch, teikia pasigėrėjimą tuo, kad Kairys ne-

operuoja sutirštintais dažais, bet komedijos pristatymo arsenalu.

Šitime avangardinio teatro atsišakojime nėra griežto atotrūkio nuo realybės. Aktualybė yra tramplinas šuoliui. Scena čia nėra pastanga anti-teatru išbloktį žiūrovą iš realybės. Tačiau absurdo teatro poveikio mes neišvengiame ir čia. Simbolių, anti-tezių, sifizinių pastangų suma, viskas tai įsako mums -logikoje matyti nelogiką ir tikėti proklamuojama nerealyste. Kaip ir kiekvienoje absurdo teatro pjesėje — visad yra nedeklaruota manifestacija skelbti iliuziją, kad iliuzijų nesą.

G. E. Wellwarth savo "The Theatre of Protest and Paradox" (1964) sako: aktualijos traktavimas avangardiniame teatre yra vienas kulius, kur už realios dekoracijos slypi surrealybė, už šios dienos regimų personažų slypi ikūnyti filosofinio sprendimo silogizmai.

Iš tikrųjų, išbrovė į filosofinės, jau senos mokyklos populiarinimą, kaip rašo "Time" žurnalo essayistas 1966 m. liepos numeryje, absurdo teatro atstovai piešia pasaulio chaosą ir siaubą. Dažnai pjesėje nėra sveiko fizinio kūno, bet yra kūnas ir dviasia dekompozicijos stadijoje. "Jeigu jis verkia", kaip sako vienas Beckett personažų, "reiškia jis gyvena". Gal būt, tai vėl dolorizmo mokykla, atkutusį iš praeities?

Eric Benley, taikus absurdo teatro kritikas, pastebi: avangardiniame teatre viltys dar neprarastos, jeigu personažai kenčia...

Tad populiarus absurdo teatro kaltinimas, kad jis stengiasi brutaliai įrodyti absoliutų betikslę viešpatavimą, greta tu kritiku iškeltų faktų rodo, kad absurdo teatras neat-siskiria narciziškai nuo gyvenimo, bet nejučiomis dalyvauja jame ir savo kančia, ir savo ieškojimu, ir savo suprimityvintomis formomis.

Ciniškiausias absurdo dramaturgas, kupinas psichopatologinės vaizduotės, buvęs kriminalistas Genet pripildo personažus gyvenimiškais kontrastais. Pas jį visur maišosi erotomanės vienuolės, šventos prostitutės, masochistiniai sadistai, filosofuojantieji kriminalistai, etc. Jo prototipams, kiek sušvelnindamas juos, mūsiose atsiliepė ir A. Skėma. Genet pažinimas atkelia vartus į dažnai kontraversiškų Skėmos postulatų. Genet paleidžia luosus groteskus į sceną, tvirtindamas kad ne dviasia, bet rūbas sudaro žmogų. Tačiau Genet daug pakito, tapęs Europoje komerciniu rašytoju, tuo netekdamas savo laukiniškumo, psichopatologinio nuosirdumo ir atvirybės.

Vien tik tikslas šokiruoti ar supurtyti nėra palankus komponentas kūrėjui išsamiai išsakyti save. Ir mums, kartais, avangardinio spektaklio autoriai šokiravimo primatu užmuša dažnai labai našius kontūrus.

Genet ir Beckett sustojo lyg kraštuose, kur vienas siekia maximum efekto, o kitas stovi prie estetizmo ribos.

Produktyviausias Harold Pinter, kurį kritikai vadina šaltakrauju šauliu (the coolest sniper), visiškai atsisako antiteatro absurdo dėstyje. Jis tartum šauna šonan nuo absurdo dogmų. Jo veikalai jau visa prasme sceniški, personažai pagaulūs. Jis reiškia tartum absurdo dogmų išsigynimą, paklusnumą tam literatūriškumui, kuriam savo eros patekėjime absurdas paskelbė negailestingą kovą. Pinter savo pranokėju laiko romanistą Hemingway. Jis skelbia jo metodo sekėju. Ir iš tikrųjų "The Snobs of Kilimanjaro" ar arabeska iš "In Our Time", turi neabejotiną ryšį su Pinterio pjesėmis. Žūti galima be protesto, žudyti žmogų žmogui yra įgimta. Žmogus yra visad vienišas ir nesuprastas. Pinterio "Killers", "Gimtadienio šventė" ir kt. yra vėriniai šurpių scenų ir geidulio žudyt. Jis laikomas absurdo dialogo meisteriu. Vis dėlto jo scena nėra antiteatro scena. Tačiau savo dialoge Pinteris prieina komišką finalą, lyg sarkastiškai tu tuštiems filosofuotąsias skirtą aną Chestertoną posakį: ten nuvargęs, neturįs ką veikti karštą popietę vaikas klausia — ar aš esu berniukas? kodėl aš esu berniukas? kodėl aš nesu kėdė? ir kas yra kėdė?

Pats Pinteris, kaip visi absurdo adeptai, ginas skelbiąs bent ką konstruktyvaus. Aš esu pasakotojas, jis tvirtina savo interview "Los Angeles Times" atstovui. Kiekvienas daiktas atrodo skirtingai. Gal būt, ir man kai kurie daiktai atrodo skirtingai.

Ir nėra didelio atradimo rasti, kad daiktai atrodo skirtingai. Kitaip nebūtų nei meno.

Vis dėlto jis neina aprioriniu metodu. Tada dalinai stato Pinterį viso to įdomaus judėjimo šone. Už jį jau daug drąsiau buvo

senieji Meterlinkas, Ibsenas ir Čechovas, laukę pirmuosius ledus ano meto teatro eksperimentikoje.

Ir vis dėlto absurdo teatras giminiuojasi su antikinio teatro amfiteatrais. Ten ir čia žmogus pastatomas, kartais gana dirbtinai, prie likiminės prarajos. Kas anksčiau buvo ženklinama vardu likimas, dabar pavadinama betikslę vardu. Ta betikslę tampa antikiniu vis major. Tas diktatas uždeda savo ranką ant silpno žmogaus pečių. Tačiau absurdo teatras atėmė iš žmogaus antikinio teatro išdidumą. Jis išvilko žmogų iš iškilmės drabužių, sukišo į savo dujų kamerų požemius. Gyvenimą jis pavertė, parafrazuojant Joną Grinų, žiurkių kameros buitimi.

Čia nėra balanso tarp būties prasmės ar iliuzijos. Tuo atžvilgiu absurdo teatras atsisakė nuo našiausios teatro medžiagos — žmogaus. Absurdo teatras nesutinka, kad greta neaprepiamo, šalto ir beprasmiškos makrokosmo — visatos yra ir mikrokosmas — žmogus, kurio aistros jam judina galaktikas, kuris visad ir visad nori stovėti ant iliuzijų žemės.

Šioje plotmėje mūsų A. Kairys atsistoja to judėjimo šone, nes tik jo "Curriculum vitae" suponuoja pinteriškus nuotaikų akligatvį. Kitos

jo pjesės leidžia mikrokosmui priešintis makrokosmui, visatai ar būčiai.

Greta to pažintinio siaubo, kurio kupinos Pinterio ir Adamovo pjesės, greta to ižiūrimo šurpo dėl neatsakomumo, kuris slypi Beckett "Avant-Gard", rašydamos apie prancūzų teatrą, daugelį suveda draugėn ir užskleidžia grandinę Pichette, Vauthier, Tardieu, kurie neišvengia idėjos (kad ir kai tai skambėtų paradoksiškai) chaos.

Perdėtai nukrypti su neofito karščiu viena linkme, perdėtai pabrėžti vieną būties ypatybę ir neigti kitą, nėra savaime visuotinus, ar liečiant studiją, ar aukojantis kūrybei minčiai. Tas perdėtumas yra ryškus akcentas absurdo teatrui. Tai baimės ir savo nusismerkimo superlatyvas, tai fiziškos ir dvasinės sifizinės neįėjės demonstracija. Tai, pagaliau, potvynis gąsdinančių situacijų nuo estrados. Tai autoriaus pastanga sukelti ir išprovokuoti publiką protestui. Kad ir kaip tai būtų talentinga ir nuoširdu, tai dar nėra visuotinus.

1909 metais Levas Tolstojus paskaitė Leonido Andrejevo apysakas, nuostabiai dabar nepastebimas absurdo teatro adepty, tokias

"absurdiškas" ir tokias šviečias mūsų gyvenamam periodui, ir pasakė: Leonidas gąsdina, o man nebaugu!

Ir mes suprantame kodėl nebaugu. Tolstojus neturėjo savo dvasioje tų priepozicijų, kurios sudaro pirmą atramą absurdo estradai žiūrovo dvasioje: psichopatologiskų lūžių.

Absurdo teatras, daugiaveidis savo masėje, turi savo stabilius bruožus. Mene tai gali būti pavadinta ir doktrinerija. Teatro progreso bare tas reiškinys ypatingai ryškus, tartum iš karto susedines dar prieš kelias dekalas buvusius scenos diktatorius. Tačiau ir tas periodas tėra tik brandumo siekis, kelių ieškojimas, atakmuo labai kintantiems socialinėms bei visuomenės psichinių potroškių sąlygoms. Sunku kalbėti, šioms prielaidoms esant, apie išliekamąją vertę. Kad ir daugiur absurdo teatras atremtas į suvulgarintą filosofinę mokyklą, jis, be abejo, kaip įdomi dramaturginė srovė, išliks ilgam. Kaip judri, naši, akademizman neįklampusi srovė, jis duos savo atžalų, reikšmingų pasaulio dramaturgijai. Bus tokių ir lietuvių egziliinė dramaturgijoj. Kada nors tai ataidės ir mūsų bendroje literatūroje.

1969

Salomėjos Čerienės netekus

Liūdnas mūsų kultūrininkų pamiršimo pavyzdys

VLADAS JAKUBENAS

Prieš porą savaitių nuo širdies smūgio mirė muzikė ir visuomenininkė Salomėja Čerienė-Mulks; paskutiniame savo gyvenimo laikotarpyje ji gyveno netoli New Yorko; vis daugiau negalvodama, ji tebedalyvavo BALFOJE ir kitų organizacijų veikloje. Gimusi Londone, ji penkerių metų amžiaus atvyko į Čikagą; čia ji užaugo, iškėjo už lietuvių dantų daktaro, čia buvo gero kaimo išgarsėjusi kaip chorų vedėja, kompozitorė ir dainininkė. Tad ir jos kūnas buvo atvežtas palaidoti į Čikagą; tačiau jos atsisveikinimas Rūdikio laidotuvių koplyčioje buvo tiek mažai reklamuotas, kad atsilankė tik mažas būrelis asmenų; muzikos pasaulį atstovavo Alice Stephens ir J. Byanskas. Ir jos laidotuvisė būtų buvę žymiai daugiau žmonių, jei apie tai būtų tinkamai paskelbta. Salomėjos Čerienės mirtis teikia mums liūdną pavyzdį, kad asmenys, turį praeityje nuopelną lietuviškumo palaikymo srityje, o be to palikę po savęs dažnai mūsų koncertuose girdimų dainų, atsisveikina su šiuo pasauliu nepastebėti, užmiršti.

Pažintinės atsiminimų nuotrupos

Su Salomėja Čeriene mane riša asmeniškai pažintis dar iš Kauno; mirus jos vyrui, ji atvyko į Lietuvą ir dirbo Lietuvos banke, kaip anglų kalbos korespondentė. Jos didelis susidomėjimas muzika buvo žinomas, tačiau apie jos praeitį, kaip muzikės, chorų vedėjos bei dainų kompozitorės teko sužinoti iš kitų, Kaune gyvenusių Amerikos lietuvių. Būdamas nepaprastai kuklaus būdo, ji džiaugėsi, turėdama progą bendrauti su kompozitorium ir konservatorijos mokytoju (bendravimas vyko dažniausiai kartu pietaujant su grupę kitų intelektualų "Rambynų" restorane ar susitinkant Valst. teatre per spektaklius). Pasakoti apie savo muzikinę praeitį ar parodyti savo dainas "Dideliems muzikams" ji drovėjosi. Kurį laiką ji lankė ir Kauno konservatoriją, mokėsi privačiai pas J. Naujėlį, vėliau pas Aleks. Kačanauską, ji dainavo taipgi šio pastarojo chore, kuris neilgai gyvavo, bet pasižymėjo savo aukštu lygiu.

Artimiau susipažinti su Salomėja teko 1935 m. vasarą, kai aš viešėjau Londone pas buvusį kolegą iš Latvijos ir Berlyno konservatorijos, rusų-žydų kilmės pianistą-kompozitorių Viktorą Babina. Tada jis buvo dar sunkioje savo karjeros pradžioje; kele-

tą metų vėliau juodu su žmona pasauliniu mastu išgarsėjo kaip Vronsky-Babin dviejų fortepijonų duetas. Salomėja Čerienė tada gyveno Londone, tuščiame vieno Lietuvos atstovybės tarnautojo bute, kuris atostogavo Lietuvoje. Ji buvo jau atsisakiusi tarnybos Kaune ir atsidūrė sunkioje gyvenimo kryžkelėje: buvo pasižadėjusi tekėti už anglo, kurį labai vertino, bet kuris į mažą lietuvių tautą bei jos kultūrinę ir politinę pastangą žiūrėjo su neslepiama ironija. Vien dėl šio Salomėja negalėjo pasiryžti tam žygiui. Tada pats likimas jai sudarė išeitį: ji gavo tarnybą Lietuvos pasiuntinybėje ir persiliko gyventi Londone.

Ta proga teko giliau išvėlgti į jautrią S. Čerienės sielą. Buvo tai asmuo didelio nuosirdumo ir kuklumo. Įdomūs buvo jos išpuodžiai, pergyventi atvykus į Lietuvą. Ji jautė, kad vietiniai lietuviai kažkaip į ją žiūrį lyg iš aukšto, vengdami suartėti. Ji jiems buvusi lyg kažkas svetimo: "amerikonė". Bet, jos nuomone, esanti didėle klaida žiūrėti į Amerikoje augusius, susipratusius lietuvius, kaip į "amerikonus"; ji patį, augdama tarp Amerikos jau-

Muzikė Salomėja Čerienė - Mulks

nimo, visad jautusi skirtumą tarp savęs ir tikrų amerikėnų. Ryškėjo Salomėjos Čerienės vaizdas, kaip gilios lietuvių patriotės, kuri tiek jaunystėje Chicagoje, tiek vėliau Lietuvoje ir vėl Amerikoje visa savo siela jautėsi priklausanti lietuvių tautai.

Gyvenimo ir kūrybos kelias

Man atvykus po karo į Čikagą, teko jau daugiau sužinoti apie S. Čerienės lietuviškos veiklos praeitį. Augdama Chicagoje, ji baigė komercinę kolegiją, lankė keletą metų vieną iš Chicago konservatorių, privačiai mokėsi

pas St. Šimkų. Ji organizavo ir mokė vaikų chorą, drauge su savo seserimis dalyvaudavo vaidinimuose; nuo 1927 iki 1929 m. dirgavo "Pirmyn" chorą. 1939 m. Jungtinių Valstijų vyriausybei paraginus savo piliečius grįžti namo dėl karo pavojaus, ji sugrįžo iš Londono pasiuntinybės į Ameriką. Chicagoje ji vedė "Margučio" vaikų ir Suvalkiečių chorą; 1942 m. persikėlusi į Linden N. J. Ji ten suorganizavo Birutės vardo moterų ansamblį, ir taipgi plačiai įsijungė į lietuvių organizacijų veiklą, ypač organizuojant Balf. NCWC ji dirbo Catholic Charity, sudariusi adoptavimo sąlygas 18 našlaičių ar pamestinių.

Pirmutinė S. Čerienės daina buvo atspausdinta Kaune 1932 m. Daug jos dainų solo balsui ir ypač vaikų chorams liko rankraštyje; jos dainas dainuodavo Ona Kaskas, B. Drangelienė, Helen Bartush, Alice Stephens ansamblis ir kit. Atvykus man į Ameriką, po kelerių metų ji mane kreipėsi S. Čerienės sesio Stella Voigt, prašydama peržiūrėti ir aranžuoti dvi Salomėjos dainas; tai turėjo būti gimimo dienos dovana. Dainos buvo gražios melodijos ir su neblogu harmonijos pažinimu; teko daugiausiai tik pianistiškai apdailinti akompanimentą. Viena iš tų dainų pakliuvo į 1956 m. išleista rinkinį "Dainos Lietuvai"; šis rinkinys yra gerokai paplites, kai kurios dainos yra dainuojamos ir naujų ateivių solistų.

(Nukelta 1 5 pusl.)

Chicago Savings and Loan Association

NEW RATES

6% PER ANNUM
OF \$5000.00 OR MORE
ON CERTIFICATES
2 Year Maturity

5 3/4% PER ANNUM
ON CERTIFICATES
OF \$1000.00
One Year Maturity

5 1/4% PER ANNUM
ON CERTIFICATES
OF \$1000.00 OR MORE
6 Month Maturity

5 1/4% PER ANNUM
ON 90 DAY NOTICE
PASSBOOK ACCOUNTS
\$100.00 Minimum

5% PER ANNUM
ON ALL PASSBOOK
ACCOUNTS

CHICAGO SAVINGS AND LOAN ASSN.

JOHN PAKEL, Sr. Chairman of the Board

6245 SO. WESTERN AVE. TEL. GR 6-7575

HOURS: Mon. 12 P.M. to 8 P.M. Tues. 9 to 4. Thurs. and Friday 9 to 8. Sat 9 to 12:30

Nuotykinga diena prie ežero

Aloyzo Barono dovana mažajam skaitytojui

T. ALGA

Aloyzas Baronas, DIENA PRIE EŽERO. Išleido knygų leidykla Terra, 1969 m. Chicagoje. Iliustravo Nijolė Vedegytė - Palubinskienė. Knygos kaina \$3.00, gaunama "Drauge".

Per didelio grožinės literatūros bado, ne egziliu dar vis neujausdami, kasmet išleidžiame keletą knygų poezijos ir prozos veikalų, o ir debiutantų viena - kitą susilaukiame. Silpnėja nebet kokybė, bet kiekviena laikosi pastoviai. Netgi teigimas, kad pasiūla prašoma paklausa, kad skaitytojai knygų nespėja išpirti esmėje būtų teisingas, nors, žinant skurdžius, vos kelių šimtų egzempl. tiražus, šituo teigimu didžiulis negalutumas be karčiai ironiškos šypsenos.

Kažkodėl blogiausia su vaikų literatūra. Jos liūdną padėtį tiksliai atspindi vos vegetuojančio vienintelio mėnesinio žurnaluko "Eglutė" turinys. Imanomesnė knygelė jau nebeapsirodo nė kartą į metus, nors šioje srityje sėkmingai užsirekomendavusių rašytojų savo tarpe dar turime nemažą būrelį. Mažai begelbsti ir premijos. Kodėl? Gal tie rašytojai nebeapjėgūs jaunuosius besuprasti, jų pačių vaikai jau vaikus augina, o nuo ančių skiria nebeperžengiama tarpkartinė praraja? Gal todėl, kad čia nebėra švietimo ministerijos, savo aprobatu garantuojančios tūkstantinius tiražus ir nemenkesnį honorarą?

Kaip ten bebūtų, kiekviena šviesesnė apraška vaikų literatūros srityje šiandien pasidarė nebeilginis reiškinys. O prie tokių apraškų reikėtų skirti ir šių metų pradžioje (su pernykščių data) pasirodžiusią Aloyzo Barono poemėlę vaikams "Diena prie ežero".

Aloyzas Baronas, vienas produktyviausių mūsų egziliu rašytojų, vaikams skirtose mūsų periodinėje spaudoje pasirodė jau prieš dvidešimtį su kaupu metų ir ryšio su ja niekada nebuvo nutraukęs, nors atskira knyga teišleido apsakymėlių rinkinį "Mėlynai karveliai" (1958). Šioje srityje viršūnių niekada nepasiekęs (kaip, sakysim, Vytė Nemunėlis ar Kazys Binkis) jis mažiesiems skiriamos kūrybos taipgi nerašė atkūrinai, visur palikdamas ir savo neabejotino talento pėdsakus.

"Diena prie ežero" parodo, kad Aloyzas Baronas nuo vaikų pasaulio ir šiandien nėra nutolęs, kad tas pasaulis jam tebėra artimas ir mielas. Jis žino, kad vaikas, gal dar labiau negu suaugęs skaitytojas, knygoje ieško išsimuštimo iš rutinos, ieško nuotykių. Ir štai jums — nuotykių: Gintarėlis su mamyte nuvažiuoja prie ežero, plaukioja laivu, pergyvena "audrą", pasiklysta miškoje, kol pagaliau baigia savo dieną šiltose patalėliuose. Rytoj jis turės ką papasakoti ne tik broliukui Linui, bet ir visiems Algiamis ir Rimams, visoms Giedrėms ir Elvyroms...

Aloyzas Baronas žino, kas šioje aplinkoje, šiandien vaikui geriausiai pažįstama, patraukia, įdomu, kas dirgina jo vaizduotę,

priverčia jo širdelę stipriau susipurti. Jo posmuose mirga ir Mickey Maus, ir Seven-up ir Lassie ir beisbolas su Jankiais bei Indėnais. Neužmiršta jis nė savo knygėlės auklėjamosios reikšmės, vietomis sugebėdamas gana logiškai įpinti ir Vytį ir Baltijos padangės nuotrupas. Šitie jo auklėjamieji posmai beigi nėra įkūrūs. Jie darniai pinasi į gyvą ir grakštų dialogą:

Ir staiga toksai berniukas
Šaukia garsiai tarp žvejų:
— Sveikas gyvas, Gintariukai,
Kaip tau sekas? How are you?

Bet pamoja Lino tėtis
Meškere tartum žabu
Kam jums angliškai kalbėtis,
Juk lietuviai jūs abu?

(20-21psl.)

Sklaidus eiliavimas, skambus, nemonotoniškas, laiks nuo laiko kaitaliojamas ritmas, nebanalus (daugumoje) neforsuotas rimas vaikui ne tik palengvina knygelę skaityti ir suprasti, bet formos žaismingumu užintriguoja gal nemaziau negu pats nuotykių. Viskas jaučia, kad kalbama jo kalba, atliepiamos jo nuotaikos, kad ir atskleidžiami nauji horizontai yra pilnai matomi jo akimis.

Knygelės lengvu sąmojumi pripildyta nuotaiką gambiai paryškina ir įdomūs, o paprasti Nijolės Vedegytės - Palubinskienės dviejų spalvų į šaržą linke piešiniai.

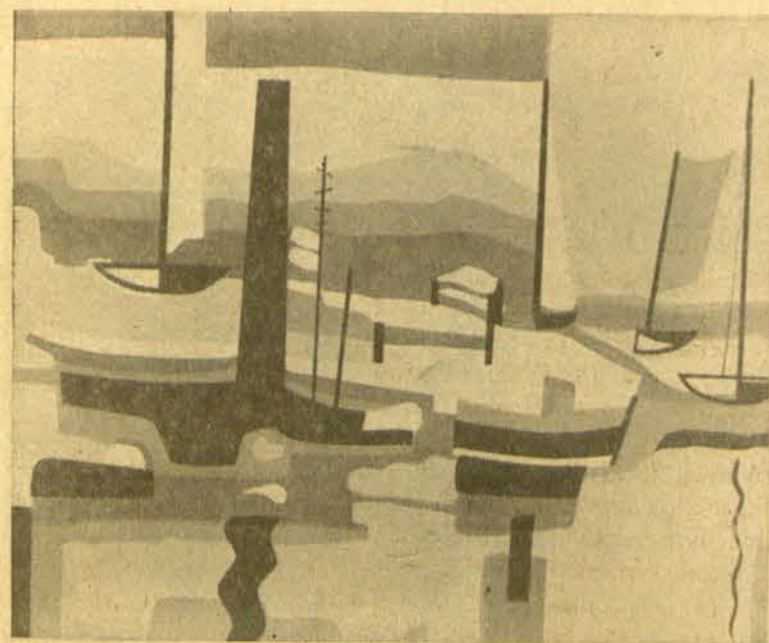
Terros leidykla šiandien mažai ką beįsileidžia. Tačiau kada

Gintukas iš Aloyzo Barono knygos "Diena prie ežero." Piešinys dail. Nijolės Vedegytės - Palubinskienės.

leidžia — savo darbą atlieka pasigerėtinai sąžiningai. Ir už "Dieną prie ežero" Terra, kaip rašytojas A. Baronas ir dailininkė N. Vedegytė - Palubinskienė, nusipelnė nuoširdžios mažojo skaitytojo padėkos.

Ši knyga mokslo metų baigėme yra puiki dovana geriešioms mokiniams, o taipgi tėvelių dovana kiekvienam mažajam.

Ona Baužienė
Iš joniškėčių dailininkų parodos, atidaromos gegužės 29 d. Čiurlonio galerijoje, Chicagoje.

Pora brūkšnių apie Debussy

Jo kūrybos vakaro Jaunimo centre proga

"Kaip katė glaudžiasi prie ją glostančios rankos, taip Debussy glamonėja sielą iš jo muzikos plaukiančia garsų sensacija". — taip apibūdino Andre Soares kompozitorių Achille — Claude Debussy, kurį vieni laiko impresionizmo tėvu, kiti priskiria prie simbolistų, o dar kiti net vadiną moderniosios muzikos pradininku.

Debussy gimė Saint-Germain-en-Laye, ne per toliausia nuo Paryžiaus glūdinčiame ramiam kaimelyje. Bet dar gana jaunas kompozitorius iškeitė šią ramybę į Paryžiaus gyvenimą, kurio širdis buvo Montmartre. Tai buvo Manet, Monet, Renoir, Faure, Cezanne, Toulouse-Lautrec, Clemenceau, Mata Hari laikai. Chat Noir, Brasserie Pousset, Cafe de l'Odeon, Chez Weber ir daugelis kitų kavinių buvo jų arena. Toks buvo to meto Paryžius.

Kartą Octave Mirbeau, vienas didžiausių Debussy gerbėjų, atsisotęs garsiu balsu aiškino Cezanne ir Debussy genialumą. Staiga prie gretimio stalo pastebėjo pritariantį jo mintims galvos lingavimą vieno asmens, kurio Mirbeau neapkentė. "Kaip tamsta? Jūs man pritariate?" — užriko jis. "Tada aš pakeisiu savo galvosena tučiuojau". Ir jis pradėjo gana kritišką prakalbą apie Cezanne ir Debussy. Šitokie buvo to meto paryžičiai.

Vieną vakarą prie Debussy pristartino kabareto klounas Foot-

Claude Debussy

tit ir jo užklausė, ar jis esąs menininkas. "Taip, — atsakė Debussy, — bet ir jūs esate menininkas". Šis bandė aiškintis, kad jis esąs tik klounas, o Debussy jį pertraukė, sakydamas: "Bet tai juk irgi menas". "Taip, menas būti dažnai spardomu į užpakalį" — atsakė Foottit. "Nenusiminkite, mūsų publika nė kiek negeriau elgiasi ir su kompozitoriais". O vienas iš tokių buvo ir pats Debussy.

Jo kūrybos spektaklis "Clair de lune", parengtas Dariaus Lapinsko muzikos studijos, įvyksta ši sekmadienį, gegužės 24 d. 5 val. vak. Jaunimo centre, Chicagoje. Debussy muzikinės kūrybos spalvingą nuotaiką atitinkamais prancūzų poezijos posmais dar apjungs Marija Smilgaite, k.

Salomėjos Čerienės netekus

(Atkelta iš 4 psl.)

Kas pasirūpins jos muzikinių palikimų?

Prieš metus, 1968 m. gegužės mėnesį S. Čerienė buvo atvykusi į Chicago į BALFO suvažiuojimą; ta proga ji aplankė ir mane ryšium su jos numatomu išleisti naujų dainų rinkiniu. Su ja kartu teko peržiūrėti tas dainas; jos nereikalavo jokio didesnio taisyms; svarbiausia, pagal jos dainavimą galima buvo tiksliau pažinti jos pageidaujamus išpildymo atspalvius. Tas dainas atidžiai peržiūrėjus, pakeitus pianis

tinio sklandumo dėlei vieną kitą gaidą fortepijono pritarime, jos būtų visiškai tinkamos spaudai. Tada, mano savijautai blogėjant ryšium su nugaros negalavimais, nieko nebuvo padaryta, bet tos dainos pasiliko pas mane. Dabar, jos netekus, tenka apeliuoti į tas organizacijas ir visuomenę, kurioms ji tiek daug dirbo, kad būtų susirūpinta tuo jos pomirtiniu palikimu. Salomėja Čerienė yra verta, kad tos dainos būtų išleistos, kaip pomirtinė dovana jos atminimui.

Salomėjos Čerienės asmenyje netekome reto nuoširdumo A-

ATSIŪSTA PAMINĖTI

• LIETUVIŲ DIENOS, 1970 m. balandžio mėn. Nr. 4. Vyr. redaktorius: Bernardas Brazdžionis. Leidėjas: Antanas Skirius. Žurnalo metinė prenumerata 8 dol. Adresas: 4364 Sunset Blvd., Hollywood, Calif. 90029. Naujas žurnalo numeris nemažą dėmesį skiria praėjusių metų pabaigoje Chicagoje įvykusiame Mokslo ir kūrybos simpoziumui, duodamas konsensuotą jo eigos aprašymą ir pluoštą parinktų nuotraukų. Akcentuojama ir Kazimiero Barėno naujoji knyga "Tūboto gaidžio metai", taipgi ir A. Tyruolio parengtoji svetimųjų autorių, rašiusių apie Lietuvą, poezijos antologija "Nemarioji žemė". Pora puslapių skiriama ir bekylandčiai Los Angeles lietuvių kolonijos pianistei Raimondai Apeikytei. Chicago lietuvių kultūrinio gyvenimo įvykiams skirta taipgi gražiai iliustruotas puslapis.

• VYTIS, 1970 m. gegužės mėn. Nr. 5. Žurnalas yra oficialus Lietuvos Vyčių organas, spausdinamas lietuvių ir anglų kalbomis. Redaguoja Irene K. Sankus, 2520 W. 68th St., Chicago, Ill. 60629. Metinė prenumerata 4 dol. Adresas: Vytis, 1625 W. Marquette Rd., Chicago, Ill. 60636.

merikos lietuvių veikėjos, apdovanotos taipgi ir gražia, melodinga kūrybine dovana. Jos asmenybės kuklumas neleido jai tiek išgarsėti, kiek ji iš tikrųjų to garso buvo verta. Jos jau išleistos dainos sudaro nors ir kuklų, bet nuoširdų ir vertingą įnašą į mūsų vokalinę literatūrą; jų bent kai kurios neabejotinai pasiliks mūsų dainininkų repertuare. Mūsų dabar yra pareiga, kad ir jos pomirtinis palikimas išeitų į viešumą. Ir čia rasis dainų, kurios bus priimtinos ir mūsų solistams.

Kviečiame į talką!

Lietuvių Enciklopedijos leidykla išleidusi eilę vertingų ir kažin ar bepakartojamų leidinių, iš naujo sutelkė jėgas įrę ENCICLOPEDIA LITUANICA, kurios bus 3 tomai. I-asis tomas yra jau išleistas. Maloniai kviečiame į talką ją užsiprenumeruojant.

Čikagoje prenumeratas priima Draugo, Naujienų, Barcaus, Margučio, Jaunimo Centre pas p. Rožanską įstaigose, Marginių ir p. Tvero krautuose.

Iš ankščiau išleistų leidinių dar turime:

1. Lietuvių Enciklopedija — 36 tomai,
2. Vinco Krėvės Raštai — 6 tomai
3. Mūsų Lietuva — 4 tomai.

Tai yra vertingos dovanos bet kuriai progai. Jų kainos yra žemos, leidžiant dabar kaštuoti beveik dvigubai. Nedelsiant užsisakykite, nes atšargos yra nedidelės.

Adresas:
JUOZAS KAPOCIUS
361 W. Broadway, P. O. Box 95,
So. Boston, Mass. 02127, USA.
Tel.: leidyklos (617) 268 7730,
Namų (617) 282-2759. (sk.)

Poezijos pilnatis

(Atkelta iš 3 psl.)

gi mes visi keturi susitinkame toje pačioje vietoje, iš kurios kadaise išsiskyrėme. Ir Salomėja Nėris su bėgančiomis pakalnėmis obelaitėmis... Ir Antanas Miškinis su iki šiol nepaskelbta poema "Gulbė karaliaus pati"... Ir Bernardas Brazdžionis su "Poezijos pilnatimi", kurios du trečdaliu sukurta po to, kai mūsų kartą likimas išblaškė.

"Poezijos pilnatis" yra paminklas, kurio perfrazuojant Horacijų, nesunaikintų "nei kan-

dus lietus, nei galingas vėjas, a-nei laiko bėgis", nes Bernardas Brazdžionis yra poetas ne vien mums įprastu lietuvišku mastu. Poezijos mylėtojas dar niekad neturėjo tokios gražios, tokios puošnios ir taip meniškai brandžios dovanos.

Būtų labai neteisinga negirdomis praleisti dailininką Alfonsą Docį, kuris savo darbais knyga ne tik papuošė, bet ir papildė.

PARDUODAMI
IS MODELINIŲ NAMŲ BALDAI
30% iki 50% nuolaida
Galima pirkti dalimis ir išmokėtina
SOUTHWEST FURNITURE CO.
6200 S. Western Tel. GR 6-4421

since 1914...

MIDLAND B-vė patarnauja taupant ir duoda namams įsigyti paskolas. Lėkėjame už patikėjimą ir esame pasiruošę jums patarnauti atleidy. Skaitykite apdraustas iki \$20,000.00.

Frank Zogas, President

MIDLAND SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

4040 ARCHER AVENUE
CHICAGO, ILLINOIS 60632
PHONE: 254-4478

5% PASSBOOK SAVINGS
All Accounts Compounded Daily — Paid Quarterly

6% 2-YEAR SAVINGS CERTIFICATES (Minimum \$5,000)

EXPERT BODY WORK

PROGRESS-PAZANGA COLLISION EXPERTS

A. & J. STANEVICIUS

(Fender) Pilnas Pataisymas
Plaunamie — Ištepiamie — Dažomie
Motoro, Karoserijos (Body), Sparnų

2637 W. 47th St., Tel. LA 3-9663
Chicago, Illinois 60632

23 1/2 HOUR SERVICE

NAUJI GARO KATILAI (BOILERS) — KROSNYS — VANDENS SILDYTOVAI GAZU IR ALYVA — NAMAMS IR PRAMONEI — ORO VALYTOJAI (AIR CLEANERS) & DREKINTUVAI, WESTINGHOUSE.

G. McGrath & Son

HEATING AND AIR CONDITIONING

3354 West 63rd Street. Tel. — 476-8400.

Atdara kasdien nuo 8:30 iki 6:00 P.M.; šeštad. nuo 9 v. r. iki 5 v. v.

Kas tik turi gerą skonį,
Viską perka pas Lieponį!

LIETUVIŲ PREKYBOS NAMAI
FURNITURE CENTER, INC.

J. LIEPONIS

Marquette Pk., 6211 So. Western PR 8-5875

Pirmadieniais ir ketvirtadieniais nuo 9 iki 9:30. Kitom dienom nuo 9 iki 6 val. vak. Sekmadieniais nuo 12 iki 5 val. vkt.

1970 Plymouth-Duster

Plymouth Valiant Duster 2-Door Coupe

Kaina nuo \$1,995.00
25 mylias su vienu galionu

PLYMOUTH, VALIANT-BARRACUDA, ROAD RUNNER
GTx, FURY — DUSTER

BALZEKAS MOTOR SALES, INC.
4030 ARCHER AVENUE — PHONE VI 7-1515

SAVE AT

Mutual Federal Savings and Loan

2212 W. CERMAK RD., CHICAGO, ILLINOIS 60608
Peter Kazanaukas, President Tel. 847-7747

OFFICE HOURS
Monday, Tuesday, Friday, 9 A.M. to 4 P.M.
Thursday, 9 A.M. to 8 P.M.
Saturday, 9 A.M. to 1 P.M.
No Business Transacted on Wednesday

6% ON SAVINGS CERTIFICATES OF \$10,000. OR MORE, 2 YEAR MATURITY

5% PASSBOOK ACCOUNT

Paid and Compounded Quarterly

NOW INSURED TO \$20,000.

Kertinė Parastė

(Atkelta iš 1 psl.)

dokumentinę medžiagą, pavyzdžiui, Lietuvos vėskunio relikvijų du toms, Vilniaus universiteto (Jėzuitų Akademijos) keletą toms, Jėzuitų ir Pranciškonų vienuolių istorijos po keletą toms, kitų Lietuvoje veikusių vienuolių istorijos keletą toms, šiluvos bažnyčios istorijos dokumentacija, kurią paruošė prof. S. Vlas ir pan.

Be P. Jatulio, dirba ir kiti istorikai. Minėtasis P. Rabiškanskas redaguoja Lietuvos vėskunio relikvijas. Pirmasis tomas baigiamas spausdinti. Jis turi taip pat antrajam relikvijų tomui surinkta ir notomis atžymėta medžiaga, bet nurašyto teksto dar nepatikrinęs ir antrojo tomo dar nesuredagavęs. Be to, jis turi daug medžiagos iš Vilniaus Jėzuitų Akademijos ir Jėzuitų vienuolių veiklos Lietuvoje. Tik galia, kad jis, užimtas tiesioginiu profesoriavimo darbu universitete, nedaug laiko tegali skirti minėtos Akademijos ir Jėzuitų vienuolių istorijos leidimams redaguoti.

Pranciškonų vienuolių veiklos Lietuvoje istoriją suredaguoti apsiėmė kun. V. Gidžiūnas, OFM. Kaini toli toje srityje jis yra pasivyręs pirmyn — nesiskardena.

Prie Vilniaus Jėzuitų Akademijos — universiteto istorijos, be P. Rabiškanskos, dirba dar prel. Jonas Bičiūnas. Kuris iš jų pirmiau ir tiksliau tą darbą atliks, sunku pramanyti. Atsiradus mecenatui, galima bus pasirinkti tą redakciją, kuri bus tiksliau ir moksliskiau atlikti.

Vyskupo M. Giedraičio Lietuviškai monografijai medžiagą turi surinkęs prof. Z. Ivinskis. Tik tiesioginės jo profesoriavimo pareigos trukdo tos monografijos redagavimo paspartinimą.

Kardinolo Jurgio Radvilos Lietuviškai monografijai anksčiau medžiagą turi surinkęs prel. P. Jatulis. Tačiau jos galutiniam suredavimui trūksta laiko ir jos išleidimui — pinigų.

Kaio matome, Lietuvos istorijos šaltiniams tirti ir turimą medžiagą apdoroti turime visą eilę mokslo vyrų, istorikų ir manuskriptų skaitymo specialistų. O vis dėlto minėtų šaltinių leidimas yra patekęs skilgatyvui. Kodėl taip yra? Ko dėl, pavyzdžiui, prel. P. Jatulis ėmėsi redaguoti ukrainiečių istorijos šaltinius, o ne lietuvių? Kodėl prof. P. Rabiškanskas beveik išimtinai atsidavęs Gregorianum universiteto reikalams, o ne Lietuvos istorijos šaltinių leidimui?

Tai ir yra pats svarbiausias klausimas, į kurį atsakyti turime visi lietuviai, kuriems dar rūpi Lietuvos kultūros reikalai?

Atrodo, kad mes suvokiame nemažiau savo tautos kultūros svarbą negu lenkai. Jeigu jie, taipgi būdami egzilai, pajėgia leisti savo tautos istorinius paminklus, kodėl mes negalime padėti? Jeigu benamiai ukrainiečiai istengia atskleisti savo tautos praeities kultūrą enciklopedinių veikalų — Monumenta Ucrainae Historica ir kt. pavidalu, tai kodėl mes lietuviai, tremtiniai ir seni emigrantai, susibūrę negalėtume taip pat išleisti Lietuvos istorijos šaltinių — Fontes Historiae Lituaniae?

Juk mes esame nemažiau pajėgūs už kitus. Tai ko trūksta, kad Lietuvos istorijos šaltinių leidimas yra įsaldytas? Trūksta tik vieno dalyko, būtent — organizavimo.

Rankraštines dokumentacijas šaltinių leidimas yra ne

partizaninis reikalas. Pavienis žmogus čia nieko nepadarys. Tai aiškiai paliudija prel. P. Jatulis ir prof. P. Rabiškanskas atvejais. P. Jatulis, pavyzdžiui, knisosi tiek daug po archyvus, rankiojo Lietuvą liečiančius dokumentus, išleido nemažą pinigų įiems filmuoti, sunaudojo tūkstančius darbo valandų tiems dokumentams išskaityti ir juos perrašyti, o lietuviai, mes tremtiniai ir seni emigrantai lietuviai, visai tuo nesidomėjomė. Juk buvo ne karta ir mūsų spaudoje apie tai pranešta, kad Jatulis — Rabiškanskas — Ivinskis — Krasauskas, tie senų dokumentų skaitymo specialistai, knaisiojasi po archyvus, renka, filmuoja Lietuvos istorinę medžiagą ir kaupia ją savo darbo patalpose. Bet mes praleidome tai negirdomis ir neužsąrašavome jų savo tautos kultūriniam darbui. Leidome juos pakviesti dirbti svietimiesiems. O mes?.. Nė šiuokšt. Tais ir išleidome savo mokslo vėms dirbti svietimiesiems. Jie dirba tiems, kurie jais susidomėo ir pasiūlė, tegul ir nedideli, honorara. Iš kurio jie galėtų sumokėti bent dokumentų filmavimą ir būtinas pragyvenimo išlaidas. Reikšda, mums netrūksta nei mokslininkų, nei dokumentinei medžiagai tirti specialistų, nei viešo spaudoje priimimo apie tai esima, bet mums trūksta Lietuvos istorijos šaltiniams leisti organizavimo. Jeigu gali enciklopedinio didumo leidinius pasigaminti aukščiausi minėtų tautų tremtiniai, galime taip pat ir mes lietuviai. Tik nuosirdžiau susirūpinkime tuo reikalu, o rezultate sulauksime visą virtingą toms Fontes Historiae Lituaniae.

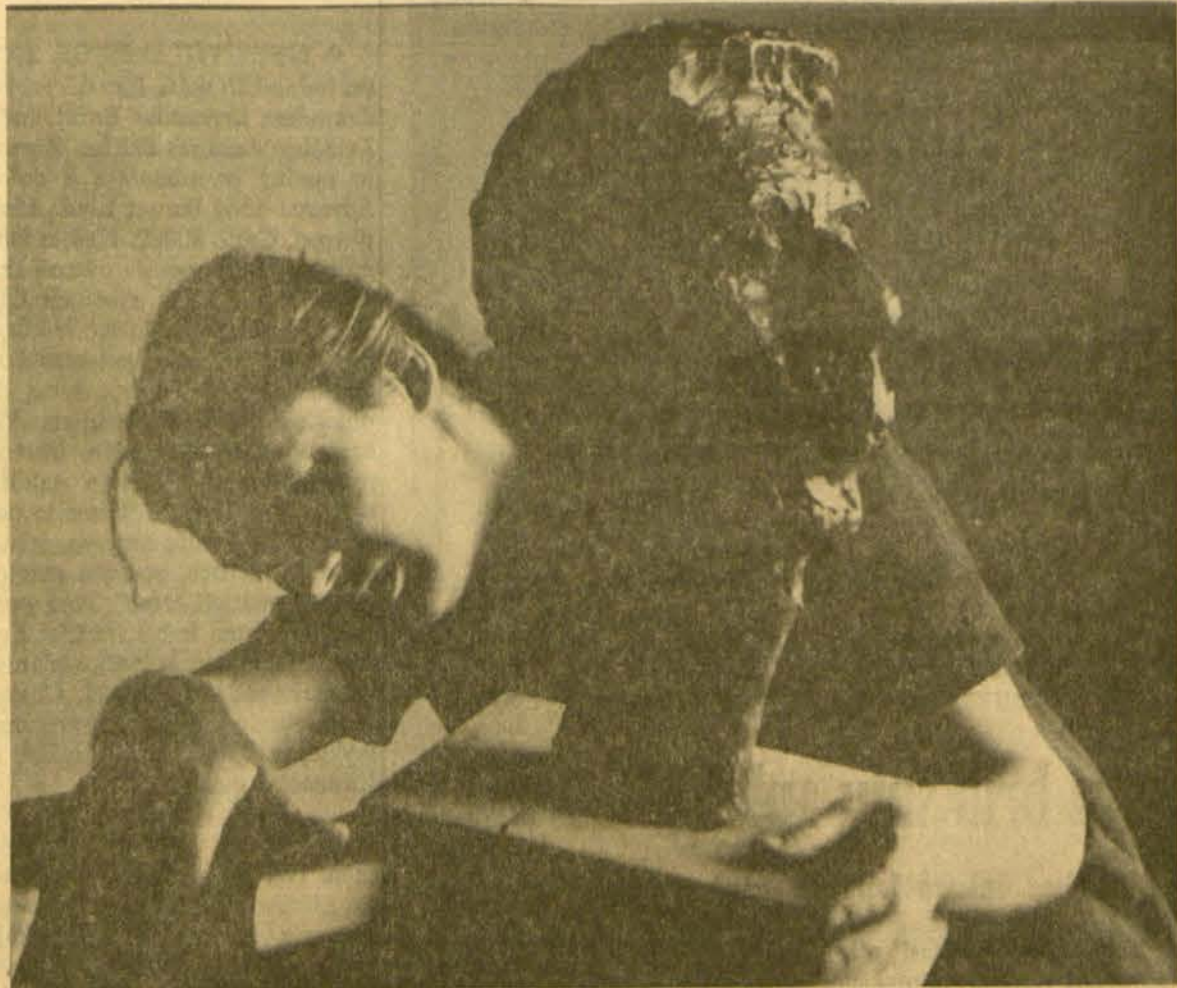
Lietuviams netrūksta nei geros vilos, nei kultūrinio vertybių suvokimo, nei svarbiame reikalui pinigines aukos. Šiam teiginiui pagrįsti jau turime iškalbingų gyvenimo faktų. Už tai kalba J. Kapočiaus suorganizuotas Lietuvos Enciklopedijos trisdešimties šešių toms išleidimas; arba vėl vyskupo V. Brizgio rūpesčiu Washingtono šventovėje ir Romos Šv. Petro bazilikoje lietuvių koplyčių sutelktinėmis jėgomis rengimas. Reikia stipriai tikėti, kad tu pačių lietuvių pastangomis ir auka pavyks taip pat ir Lietuvos istorijos šaltinių išleidimą įkūnyti. Šiam dideliui žygiui pilnai pritaria ir Vakarų Europos Lietuvių sielovada, kurios prieškalyje yra vyskupas Antanas Deksnys.

Jei šio straipsnio mintys ras lietuvių visuomenėje atgarsio, būtime labai dėkingi išgirsti tuo reikalu pareiškimų tiek spaudoje, tiek privačiai laiškais, kuriuos prašome siųsti šiuo adresu: Rev. P. Celiešius, 8939 Bad Woerishofen, Kirchenstrasse 5, West Germany. P. C.

PETE'S AUTO REPAIR
Taisoma — Motorai, automatinės transmisijos, stabdžiai, Generatoriai, starteriai, Motor Tune-up ir kiti patalpinimai. PETRAS PIŠNYS, sav. 6211—15 S. Damen Ave. Tel. 737-3988.

NAMŲ TAIŠYMO DARBAI
Stalniaus, dažymo ir visus kitus darbus atlieka lietuviai — labai prieinama kaina.
SKAMBINTI RE 7-9615

WAGNER & SONS
Typewriters — Adding Machines — Checkwriters.
Nuomola — Pardavimas — Taisa
NAUJOS NAUDOTOS
Virš 50 m. patikimas pataravimas
NAUJOJE VIETOJE
5610 S. Pulaski Rd., Tel. 581-4111

Elena Gaputyte prie savo skulptūros

Nuotrauka Andrew Lanyon

Kultūrinė Kronika

• Dramos konkursui artėjant.

Scenos veikalo konkursas, kai aktorijų ir scenos darbuotojų sąjunga išpareigoja finansiskai premijuoti ir pastatyti vaidinimą, mūsų egzode yra naujiena. Visi rašytojai, turį gyslelę dramaturgijai, turėtų sveikinti tokią iniciatyvą.

Šiuo metu konkursu siekiama pagyvinti mūsų kolonijų kultūrinį gyvenimą. Stinga savų aktualių veikalų. Mūsų tarpe dar yra pakankamai jaunų žmonių, kurie uoliai tobulina lietuvių kalbos žinojimą ir veržiasi lietuviš-

kon scenon. Naujas repertuaras jiems yra būtinybė. Ne dėl to, kad seni veikalai neturėtų magnezimo, bet todėl, kad kiekvienas menas turi būti maitinamas nauju kūrybos derliumi.

Los Angeles Dramos sambūris, skirdamas 1000 ir 500 dolerių premijas, trokšta, kad kuo daugiau rašytojų dalyvautų šitame konkurse. Spaudoje jau buvo skelbtos dalyvavimo sąlygos. Iteikimo data baigiasi liepos 1 d. Norima, kad veikalas būtų įmanomas techniškai pastatyti mūsų sąlygose. Tematika, žanras ir

visi kiti dramos aspektai paliekami autorių laisvei. Premijuotas kūrinys numatytas ir Antrajam teatro festivaliui, kuris žada įvykti 1971 m. Chicagoje.

Neseniai buvo sudaryta kvalifikuotų žmonių komisija priimtiems veikalams įvertinti. Dalyvauja: prof. dr. C. Jasutytė, režisierė D. Mackalienė, rašytoja Alė Rūta, rašytojas J. Tininis ir prof. dr. E. Tumienė.

Reikia tikėtis, kad ir konkursas ir vėliau būsimo premjeros prisidės prie lietuvių kultūrinio gyvenimo įvairumo. (Pr. V.).

Apsimoka skelbti DRAUGAS nes jis plačiausiai skaitomas lietuvių dienraštis. Gėl skelbtų kainos visoms priemonoms.

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY

Manufacturers

Rankomis išplaustyti paveikslų rėmai — pritaikinti paveikslams ir skelbtinams rėmai — metalu aplieti rėmai.

2400 So. Oakley Ave., Chicago
Tel. Virginia 7-7258-59

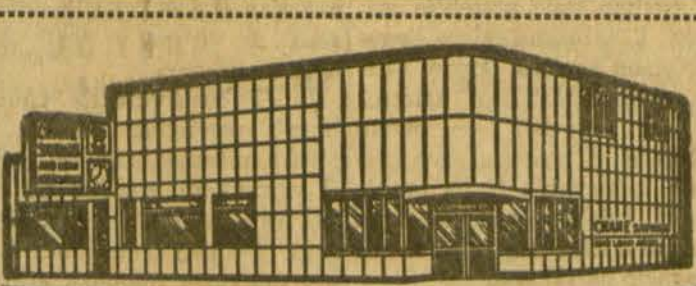
SACRED HEART SCHOOL
Resident School For Boys
Grades 4 Through 8
BROTHERS OF THE SACRED HEART SCHOOL
ANDOVER, MASS. 01810

MARQUETTE PHOTO SUPPLY
IR MEGEJAMS

Daug sutaupysite pirkdami šia įvairių filmų foto aparatus bei jų reikmenis. Pasinaudokite patogių planu atidedant pasirinktus reikmenis ypatingai progai. Pilnai užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atidara pirmą ir ketvirtą vakarais iki 9 val.

REIKMENYS FOTOGRAFAMS
3314 West 63rd Street
Chicago, Illinois 60629
Telef. PROspect 6-8998

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
B. R. PIETKIEWICZ, Prez.

2555 West 47th Street Tel. LAfayette 3-1083
PLENTY OF FREE PARKING SPACE

5 1/4 % **4 3/4 %**
Mokamas už Vieną Metų Certificate sskaitas Minimum \$5,000.00
PINIGAI ĮNEŠTI IKI 15 DIENŲ
Dividendai mokami kas mėn. 31 d.
VALANDOS: PIRMAD. ir KETVIRTAD. 9 v. r. iki 9 v. v. ANTRAD. ir PENKTAD. 9 v. r. iki 5 v. v. ŠEŠTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. — Trečiad. uždaryta.

Fotografas žavioms nuotakoms
The Paul Studio
MODERN. FOTOGRAFO NAMAI.
ŠEIMOS PORTRETUS IR VISOKIŲ PROGŲ NUOTRAUKAS
3213 So. Morgan St.
Chicago, Illinois 60608
TEL. YARds 7-5858

Elenos Gaputytes darbu viešnaže Amerikoje

Elena Gaputyte, skulptorė ir tapytoja, šiuo metu gyvenanti ir kurianti Londone, Anglijoje, septinolioka savo skulptūros darbu ir pluoštą piešinių parodys čikagiečiams gegužės 29 — birželio 7 dienomis Jaunimo centre rengiamoje parodoje. Paroda rengiama Jonišio gimnazijos 50 metų sukakties paminėjimo proga. Joje su savo kūryba dar dalyvaus šie Chicagoje gyvenantieji joniskiečiai dailininkai: Adomas Varnas, Vladas Vaitiekūnas ir Ona Stankaitytė — Baužienė.

skulptūrą. Persikėlusį gyventi Anglijoje, St. Ives mieste turėjo savo galeriją. 1961 m. gavo Prancūzijos vyriausybės stipendiją ir vėl gilinio studijas Paryžiuje. Nuo 1964 m. dėsto skulptūrą Digby Stuart koelgijoje Rorengiamoje parodoje. Paroda rengiama Jonišio gimnazijos 50 metų sukakties paminėjimo proga. Joje su savo kūryba dar dalyvaus šie Chicagoje gyvenantieji joniskiečiai dailininkai: Adomas Varnas, Vladas Vaitiekūnas ir Ona Stankaitytė — Baužienė.

Remkite "Draugą".

G E L E S

Vestuvėms, banketams, laidotuviams ir kitokioms progoms
G U Z A U S K Ų
Beverly Hills Gėlinė
4443 W. 63rd Street, Chicago, Illinois
Tel. PR 8-0833 — PR 8-0834

HIGH RATES

Paid Quarterly

5 % PASSBOOKS
5 1/2 % \$1,000 minimum INVESTMENT BONUS PLAN
6 % \$5,000 minimum 2 YEAR CERTIFICATE
5 3/4 % \$1,000 minimum 1 YEAR CERTIFICATE
Savings Insured to \$20,000 Highest reserves

BRIGHTON SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

4071 Archer Avenue Chicago, Illinois 60632

LIETUVISKAS RESTORANAS, kuriame GAMINAMI LIETUVISKI VALGIAI.

Atdara nuo 6-tos valandos ryto iki 8-tos valandos vakaro.

Pirmadieniais uždaryta

"PALANGA" RESTAURANT
6918 So. Western Ave. — GR 6-9758
JADVYGA ir JUOZAS BARTKUS, Savininkai

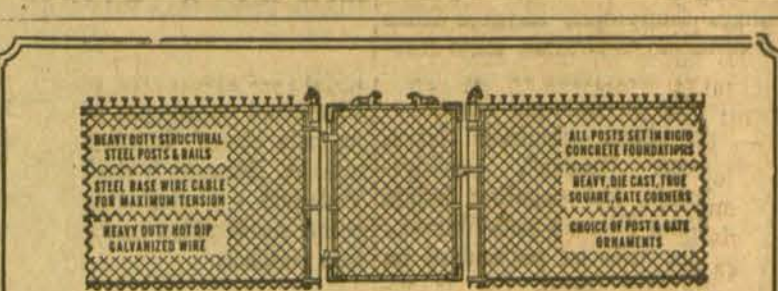

Mūsų erdviose patalpose turime didžiausį pasirinkimą visų moderniškų baldų, elektrinių krosnių, radijo ir televizijos aparatų, šaldytuvų ir kitų namams reikmenų.

LIETUVIŲ STILGA

ROOSEVELT FURNITURE CO.
F. A. RAUDONIS ir N. BERTULIS

2310 W. Roosevelt Road Tel. SEaley 3-4711
Atdara pirmą ir ketvirtą 9-9 val.; antrą, trečią ir šeštą nuo 10 iki 6 val. sekmd. atdara nuo 11 iki 4:30 val. po pietų.

ALUMINIJAUS RYNOS (Gutters) vandens nubėgimui.
Nerūdija ir nereikia dažyti.
T V O R O S: įvairiausio aluminijaus, plastikos, plieno, įvairių spalvų.
S T O G E L I A I
DURYS - LANGAI: įvairių spalvų ir kainų — K. Butkaus konstrukcijos.
Naujausi žieminiai balto emalio ir "stainless steel" langai.
FORMICA KABINETAI
KOSTAS BUTKUS
Telef. — PROspect 8-2781

KULTURINĖ KRONIKA

● **Okupuotoje Lietuvoje** ne-
tėta žymios kalbininkės Elzbie-
tos Mikalauskaitės. Ji mirė, baig-
dama 71 metus amžiaus. Vėlonė
buvo gimusi Dūkijoje. Baigusi
Lazdijų gimnaziją, universitete
studijavo lietuvių kalbą ir litera-
tūrą, šaltinėmis šakomis pasi-
rinkdama pedagogiką, vokiečių
kalbą bei literatūrą. Kalbotyros
studijas prieš pat antrąjį pasauli-
nį karą dar gilino Vokietijos u-
niversitetuose pas žymiusius
baltistus prof. M. Fasmerį ir J. Ge-
rulį. Pastaruoju metu E. Mika-
lauskaitė buvo Vilniaus Valsty-
binio pedagoginio instituto doc-
centė. Jos kalbotyrinė veikla yra
gana šakota ir reikšminga, pra-
dedant gimtosios dūkių tarmės
fonetinėmis tyrinėjimais, prisime-
nant visą eilę Mikalauskaitės
straipsnių apie lietuvių, latvių ir
prūsų senųjų raštijos paminklų
kalbą ir darbą didžiojo lietuvių
kalbos žodyno redakcijoje. E. Mi-
kalauskaitė daug prisidėjo prie
lietuvių kalbos tarmių atlaso ren-
gimo ir prie visos eilės kitų aka-
demiinių kalbotyros darbų. Ji bu-
vo laikoma šiuo metu geriausia
lietuvių kalbos fonetikos specia-
liste, sukūrusia teorinius šios
kalbos mokslo šakos pagrindus.

● **Latvių šeštojo dešimtme-
čio** poezija ir proza į sve-
dų kalbą. Svedų literatūros žurnalas "Ho-
rizont" 1970 nr. 3, kuris išėina
gegužės mėnesyje, yra paskirtas
šiandieninei pabaltiečių literatū-
rai, plačiau paliečiant estų ir la-
tvių poezijos ir prozos kūrinius,
rison" 1970 nr. 3, kuris išėina

Elzbieta Mikalauskaitė

per pastarąjį šeštąjį dešimtmetį.
Atskirame straipsnyje bus palies-
tos ir kai kurios lietuvių raštijos
problemos. Atrodo, tai bus pir-
tikos mokslo kongrese Elzbietaus įvykis svedų literatūros žur-

nalų istorijoje, kad estų, latvių
ir lietuvių literatūrai skiriamas
specialus žurnalo numeris.

Žurnalas Horizont, kuris lei-
džiamas Vazos mieste, Suomijo-
je, panašius specialius numerius
jau yra skyręs čekoslovakų, len-
kų ir vengrų poezijai ir tų tau-
tų kultūros aktualijoms. Šio žur-
nalo kultūrinė veikla yra igijusi
platų skaitytojų pritarimą.

Kadangi žurnalas išėina ribo-
tu tiražu, patartina lietuviams
ir aplamai kultūros mėgėjams
tuoj kreiptis užsisakyti pabaltie-
čiams skirtą "Horizont" 1970 m.
Nr. 3 pas žurnalo redaktorių,
rašant: Redakteer Harry JAERV,
Fyrverkarbacken 32, 11260 Stoc-
kholm. Atskiras numeris kainuo-
ja 5 šv. kronas.

Latvių rašytojų darbų rinkti-
nė svedų kalbon išvertė Pavils
Johansons, Juris Kronbergs, ir
Andrejs Irbe. Rinktinė papildys
Ojaro Krastinio straipsnius apie
latvių prozą iš pastarųjų laikų
ir prof. Veltos Rūkes — Dravi-
nas straipsnis — Baltų kalbos ir
kitos kalbos Pabaltijy.

● **Šiais metais** okup. Lietuvo-
je numatyta paminėti Valstybi-
nio dramos teatro Kaune 50
m. sukaktį. Sudaryta komisija,
metų pabaigoje Kaune bus su-
rengta teatrų dekada, rašytojas
J. Grušas su teatru paruos spe-
cialią pjesę. Be to, numatoma iš-
leisti leidinį lietuvių, rusų ir an-
glų kalbomis.

— **Prancūzijoje**, Limoges mies-
te balandžio 3 d. buvo atidarytas
septintasis foto meno salonas.
Ekspozuotos ir dvi fotografijos iš
Lietuvos — A. Streleckio "Rug-
by" ir A. Sutkaus "Pionierius".

● **James Bond, filmų herojus**,
vis labiau garsinamas ir Lietu-
voje, nors Vakaruose susukti jau
šeši, pgl. J. Fleming apysakas,
filmai nerodomi Sovietų Sąjun-
goje. Vis dėlto, ne kas kitas, kaip
J. Paleckio sūnus, Justas - Vin-
cas Paleckis, atsilankęs Šveicari-

Vl. Vaitiekūnas

Iš joniškėčių dailininkų parodos, atidaromos gegužės 29 d. Čiurlionio
galerijoje, Chicagoj.

jos sostinėje, Berne, "Komj. Tie-
sos" skaitytojams (bal. 23 ir 25
d.) plačiai nupasakojo Vakaruo-
se pagaminto filmo turinį bei jo
būdinguosius bruožus.

Paleckis, ne be susižavėjimo
amerikiečių ar anglų gamintojų
filmui, nurodo, kad J. Bond prie-
šai — tai korėjiečiai, kiniečiai,
japonai ir kitokių "nešvariųjų"
tauty atstovai: "juos... nesun-
kia trauks agentas 007". Palec-
kis nepaminėjo, kad tų "nešva-
riųjų" tauty atstovus — rusus
taipgi yra pavaizdavęs kitas J.
Bond filmas.

J. V. Paleckio rašiny pasiekė
tikslą: pavergtos Lietuvos gyven-
tojai, negalėdami savo kino teat-

Penkių žemynų kančia

Iš joniškėčių dailininkų parodos, atidaromos gegužės 29 d. Čiurlionio
galerijoje, Chicagoj.

● **Estijoje** išleistas ir Kaune
atspausdintas V. Lougo "Lietu-

**NAUJI
MONTRIMO DROŽINIAI
GAUNAMI DRAUGE**

Šiomis dienomis gavome iš LIUDO
MONTRIMO naujų medžio drožinių.
Sventėms ir sukaktuvėms nėra graže-
nių dovanų už juos. Ypatingai gražios
VARPOS, Atvykite pasižiūrėti. Būtų
sunku tokius drožinius siųsti per pa-
tą. Kainos visai prieinamos.

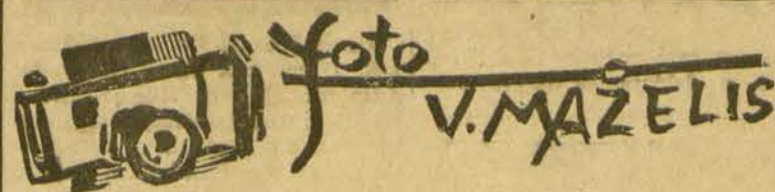
DRAUGAS
4545 W. 63rd Street
Chicago, Ill. 60629

**MOUNT MICHAEL
BENEDICTINE
HIGH SCHOOL**
Elkhorn, Nebraska

A TOTAL LEARNING
EXPERIENCE

Small classes encourage an ex-
cellent educational environment
and the development of leader-
ship qualities through emphasis
on the
**SPIRITUAL
EDUCATIONAL
PHYSICAL
SOCIAL**... development
of the whole man.

Write:
Father Marie Gramlich, O.S.B.
Mount Michael Benedictine
High School
Elkhorn, Nebraska 68022

● **vestuvės: spalvota ir juoda balta** (galį vykti ir į kitus miestus)
● **portretūra**
● **meno darbų nuotraukos ir kiti foto patarnavimai**

Tel. — HY 7-4677

422 MENAHAN STREET — RIDGEWOOD, N. Y. 11237

FRANK ZAPOLIS

10% — 20% — 30% pigiau mokėsit
už apdraudę nuo ugnies ir automo-
bilio pas

3208 1/2 West 95th Street
Chicago, Illinois
Tel. GA 4-8654 ir GR 6-4539

**A. VILIMAS
MOVING**

Apdraustas perkraustymas
— Įvairių atstumu —
823 WEST 34th PLACE
Telef. — FRontier 6-1882

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai

STEP. C. LACK IR SŪNUS

2424 W. 69th Street Tel. REpublic 7-1215
2314 W. 23rd Place Tel. VIRginia 7-6672

PETRAS BIELIONAS

4348 S. California Ave. Tel. LAfayette 3-3572

ANTANAS M. PHILLIPS

3307 So. Lithuania Ave. Tel. YArds 7-3401

POVILAS J. RIDIKAS

3354 S. Halsted Street Tel. YArds 7-1911

JURGIS F. RUDMIN

3319 S. Lithuania Ave. Tel. YA 7-1138-1139

VASAITIS - BUTKUS

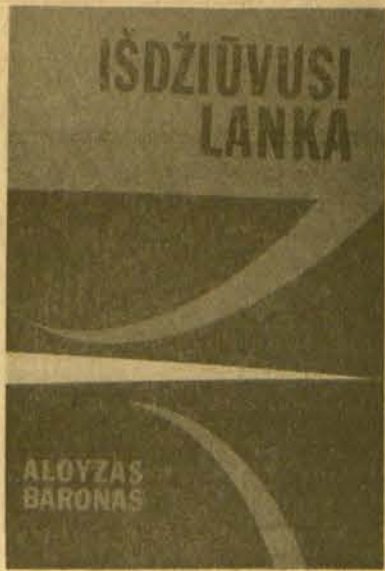
1446 S. 50th Ave., Cicero, Ill., Tel. OL 2-1003

NAUJI LEIDINIAI

● **Aloyzas Baronas, IŠDŽIŪVUSI LANKA.** Novelės. Išleido
Lietuviškos knygos klubas 1970 m.
Aplanką piešė Kazys Veselka.
Knyga 234 psl., kaina 4.50 dol.,
gaunama "Drauge".

Kaip iš sarašo knygos aplanke
matyti, tai yra Aloyzo Barono
dvidešimt antroji knyga. Tokiu
parašytų knygų skaičiumi vargu
ar išėivijoje kuris kitas rašytojas
yra Baroną pralenkęs. O ir ap-
lamai visoje mūsų literatūro-
je rašytoja su dviem dešimtim to-
mų būtų nelengva rasti. Supran-
tama, rašytojo svoris neglūdi ti-
tulinių puslapių metrikose, bet
tuose grafiškai vienoduose kiek-
vienos knygos įprastinių pusla-
pių šimtinėse. Žinoma, knygos
pavadinimas ar jos eilės numeris
gali pretenduoti į gelmę, o pusla-
piuose skaitytojas gali braidžioti
sausais kojų kauliukais. Baronas
tačiau su šia pastarąja savo kny-
ga daro atvirkščiai. Jos pavadi-
nimu nurodydamas į sausrą ir tuo
pačiu gilumų lyg ir nežadėda-
mas, autorius kaip tik skaitytoja
są kiekvieną rinkinio novelę vis
įmeta kone į bedugnę gyvenimo
problemų sietuvą. Nevenios nove-
lės pabaigoje, išniręs į paviršių,
vos beatgauni kvapą, vos susigau-
dai aplinkos realybėje, taip gi-
liai esi paveiktas, visų tų Barono
"išdžiūvusių lankų", kurios pus-
lapių puslapiais, kaip tyčia, tyvu-
liuoja sunkiai išmatuojamomis
žmogaus dvasios gelmėmis.

Šioje Barono knygoje telpa 18
novelių. Visos jos autoriaus yra
labai sąžiningai atrinktos, taupios

Aloyzo Barono naujos knygos ap-
lankas, pieštas Kazio Veselkos

žodyje, išdrožtos su didele litera-
tūrine nuovoka ir tikrumu.

Autorius knyga dedikuoja savo
žmonai Nijolei ir pradeda su A-
domo Jakšto mintimi, kuri, kaip
mota, yra labai tikslu visam šio
rinkinio užmojui: "Gyvenimas
kaip saulė, jis nušvinta mažyčių
spindulėlių vaiko veidelyje. Kaip
saulė, jis paaugęs kyla į aukšty-
bes, subrendęs kuria apie save gy-
vybę ir grožį. Įlgainiui, kaip sau-
lė, jis ima leisti žemyn ir galop,
švystelėjęs paskutinį kartą, pasi-
traukia nuo šios žemės, eidamas
šviesti kitiems pasauliams".

Mūsų čionykščių knygų pa-
klausa rodo, kad Aloyzas Baronas
yra vienas iš tų autorių, kurie yra
visų mieliai skaitomi. Jo sugebėji-

mas suprasti įvykį ne tik kaip ne-
laime, bet matyti jame ir jo pa-
slaptųjų vertybių, daro jį aukš-
to lygio gyvenimo dinamikos a-
nalizuotoju. Tad ir su šia knyga
skaitytojo praleistos šių metų va-
saros atostogos bus tikrai mieles-
nės negu be jos.

● **SEJA, 1970 m. Nr. 1-2.**
Tautinės demokratinės minties
laikraštis. Redaktorius: Liudvikas
Šmulčys, 2523 West 69th St.,
Chicago, Ill. 60629. Leidžia Var-
pininkų leidinių fondas. Admi-
nistratorius: J. Urbelis, 1649 N.
Broadway, Melrose Pk, Ill. 60660.
Žurnalas išėina 4 kartus me-
tuose; metinė prenumerata 5 dol.
Straipsnių antraštės ir užsklandos
dail. Br. Murino.

Kazys Karvelis rašo apie Lietu-
vų tarptautinių įvykių savatoje;
pagerbiant dr. K. Grinių jo mir-
ties 20 metų sukakties progą, per-
sispausdinamos jo mintys apie
liaudininkų politines programas;
apie Steigiamąjį seimą, jo 50 me-
tų sukakties progą, rašo L. Šmul-
čys; apie 80 metų sulaukusį ad-
vokatą Zigmą Toliušį rašo Ptr.
Stravinskas; rasių klausimą svar-
sto dr. Vanda Srugienė; apie re-
zoliucijas, nutarimus ir vaidini-
nius atsiliepia Zigmąs Dailidka;
įvairi ir apžvalginė žurnalo dalis.

● **Filatelistų draugijos "Lietu-
va" BIULETENIS**, 1970 m. ge-
gužės mėn. Nr. 5. Turinys: Iš pra-
eities tesiam stiprybės; dail. prof.
Adomas Varnas; Atsargiau su di-
delėmis progomis; Lietuvos paš-
to įstaigų sąrašas; Lituanistika
Vokietijos varžytinėse; Švelnios
ir kritikinės pastabos; Kas naujo
Europos rinkoje; Toronto biule-
tenio ištraukos; Kas naujo pas mūs
ir kaimynus. "Biuletėnį" redag-
uoja Eug. Petrauskas, 7742 S.
Troy st., Chicago, Ill., 60652. Pre-
numerata: draugijos nariams me-
tams 4 dol., kitiems JAV ir Ka-
nadoj 5 dol., Europoj ir Pietų A-
merikoj 7.50 dol. Australijoj —
10 dol.; atskiro numerio kaina
50 centų.

vių — estų kalbų žodynas". Jo
tiražas — 12,000 egz.

● **Vilniaus universitete** įkurta
kraštotyrininkų darugija "Ra-
muva", Vilniuje paskelbta ("Tar-
Mokytas", kovo 27), kad tos
draugijos nariai numato pami-
nėti universiteto 400 m. sukaktį,
be to D. Poškos, P. Višinskio,
Zemaitės jubiliejus. Neseniai ra-
muviečiai su profesoriais atžy-
mėjo Mažvydo giesmyno 400-sias
metines. (E.)

● **Ir knygas vagia.** Bostone, iš
J. Zibergo muziejaus išvogtos re-
tos knygos: Mancelio Pamokslų
knyga ir 145 metų senumo Petra-
pilyje spausdinta biblija, kurią Zi-
bergas buvo iš Kuržemės atve-
žęs į Bostoną.

— **Amerikietis** per 70 gyve-
nimo metų sunaudoja 26 mil.
galionų vandens, 21,000 galionų
gazolino.

— **Australijos** min. Gorton
skelbia, kad Australija pereis į
metrų ir svorių dešimtainę sis-
temą.

RENÉ RASA

MEILĖ TRIKAMPY

Apie šią knygą, kurią išleido
Liet. Knygos klubas, yra tokie at-
siliepimai:

Pranas Naujokaitis:

"Problemos pinte pinasi... in-
triga pririša skaitytoją ir veda
nepaleisdama nuo pirmo pusla-
pio iki paskutinio..."

P. Venclova:

"... romano stilius paprastas,
lėgvas, skaitytoją iš karto pa-
gauna."

St. Rastonis:

"Romanas yra įdomus ir tinka
vyresniems moksleiviams, stu-
dentams ir visiems, kurie mėgsta
lėgvesnę grožinę literatūrą."

Knyga gaunama **DRAUGE**,
jos kaina 3.00 dol.

Prie knygos kainos Illinois gy-
ventojai prašomi pridėti 5 proc.
mokesčius.

MAZEIKA & EVANS
FUNERAL HOME
THREE
AIR-CONDITIONED CHAPELS
Parking Facilities
6845 SOUTH WESTERN AVE. REpublic 7-8600

PETKUS
— TĖVAS IR SŪNUS —
MARQUETTE FUNERAL HOME
THREE MODERNIŠKOS KOPLYČIOS
2533 West 71st St. Telef. GROvehill 6-2345-6
1410 S. 50th Ave., Cicero TOWNhall 3-2108-09
AIKATE AUTOMOBILIAMS STATYTI

PIRKITE DABAR TIESIOG NUO
MR. NELSON
Savininko
SAINT CASIMIR
MONUMENT CO.
3914 West 111th Street
Vienas blokas nuo kapinių
Didžiausias Paminklų Planų
Pasirinkimas Visame Mieste
Telef. — CEDarcrest 3-6335

E U D E I K I S
Laidotuvių Direktoriai
DOVYDAS P. GAIDAS — GERALDAS F. DAIMID
Trys Moderniškios Koplyčios
4330 South California Avenue
Telefonai: LA 3-0440 ir LA 3-9852
4605-07 South Hermitage Avenue
Telefonas — YArds 7-1741-2

